श्री हरिः
ବସୁଦେବସୁତଂ ଦେବଂ କଂସଚାଣୂରମର୍ଦ୍ଦନମ୍ ।
ଦେବକୀପରମାନନ୍ଦଂ କୃଷ୍ଣଂ ବନ୍ଦେ ଜଗଦ୍‌ଗୁରୁମ୍ ।।

|| गीता पढ़ें, पढ़ायें, जीवन में लायें ||

।। ଶ୍ରୀମଦ୍‌ଭଗବଦ୍ଗୀତା ବିବେଚନ ସାରାଂଶ ।।

ଅଧ୍ୟାୟ | 18: ମୋକ୍ଷସନ୍ନ୍ୟାସ ଯୋଗ

2/6 (ଶ୍ଲୋକ 7-18), ଶନିବାର, 07 ସେପ୍ଟେମ୍ବର | 2024

ବିବେଚକ: ଗୀତା ବିଶାରଦ ଡାଃ ଆଶୂ ଗୋୟଲ ଜୀ

ୟୁଟ୍ୟୁବ୍ ଲିଙ୍କ୍ |: https://youtu.be/n-uh7eHhUO0

ବିଭିନ୍ନ କର୍ମର ତ୍ୟାଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା

ଉପକ୍ରମଣିକା :-

ସୁମଧୁର ଗୀତ, ଦ୍ୱୀପ ପ୍ରଜ୍ବଳନ ଓ ଗୁରୁବନ୍ଦନା ସହିତ ଅଧିବେଶନ ପ୍ରାରମ୍ଭ ହେଲା। ଭଗବାନଙ୍କ ଅସୀମ କୃପାରୁ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଜୀବନରେ ଏଭଳି ଭାଗ୍ୟ ଉଦୟ ହେଲା ଯେ ଆମ ଜୀବନ ଅତି ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ଆମ ଜୀବନକୁ ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ଓ ଆମ ଜୀବନକୁ ସଫଳ କରିବାପାଇଁ ଭଗବଦ୍ଗୀତାର ସଙ୍ଗ ମିଳିଗଲା। ଭଗବଦ୍ ଗୀତାର ସାନ୍ନିଧ ଆମକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଗଲା।

ଆମ ଜୀବନର ଚଲା ପଥରେ ଚାଲୁ ଚାଲୁ ଆମେ ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବଦ୍ଗୀତାର ପଥିକ ହୋଇଗଲୁ ,ବୟସ୍କମାନେ ଭ୍ରମଣକାରୀ ହୋଇଗଲେ। ଆମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କିଛିଲୋକ ପୂର୍ବ ଜନ୍ମର ଭଲକର୍ମ କିମ୍ବା କୌଣସି ଜନ୍ମର ମହାନ ସନ୍ଥଙ୍କ କୃପା ଆମ ଉପରେ ପଡିଥିବାରୁ ଆମେ ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବଦ୍ ଗୀତା ପଢିବା ଆରମ୍ଭ କରିଲୁ।

ଦୁନିଆରେ ଏହାଠୁ ବଳି କୌଣସି କଲ୍ୟାଣକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ। ଜୀବନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିବା ଏବଂ ଜୀବନର ଚରମ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଆମେ ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବଦ୍ ଗୀତାର ଚିନ୍ତନ, ପଠନ, ପାଠନ ଓ ଉଚ୍ଚାରଣ ଶିଖିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲୁ। ଖାସ୍ କଥା ହେଉଛି ଆମେ ଏବେ ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ର। ଆମ ମଧ୍ୟରୁ ହୁଏତ କିଛି ଲୋକ ଦ୍ୱିତୀୟ, ତୃତୀୟ ଓ ଚତୁର୍ଥ ଥର ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏହା ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଛନ୍ତି। ସେମାନେ ଏହାକୁ ଅଧିକ ଧ୍ୟାନର ସହ ପଢିବାକୁ ଓ ଶୁଣିବାକୁ ଆଶା ରଖିଛନ୍ତି। ଯଦି ଆମେ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟକୁ ଅଧିକ ଧ୍ୟାନରସହ ବିଚାର କରିବା, ତେବେ ଏହା ଅଧିକ ଲାଭଦାୟକ ହୋଇପାରିବ।

ଗତଥର ଆମେ କର୍ମର ପ୍ରକାର ଭେଦ ଦେଖିଥିଲୁ। ଯେପରି ନିଷିଦ୍ଧ କର୍ମ ଓ ବିହିତ କର୍ମ। ଏଥିରେ ନିତିଦିନିଆ କର୍ମ, ନୈତିକ କର୍ମ, କାମ୍ୟ କର୍ମ, ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କର୍ମ ଓ ଆବଶ୍ୟକ କର୍ମ ଇତ୍ୟାଦି ବିଭାଗ ଦେଖିଥିଲୁ। ଭଗବାନ ନିଷିଦ୍ଧ କର୍ମ ଓ କାମନା କର୍ମର ତ୍ୟାଗ ବିଷୟରେ କହିଥିଲେ।

ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା କର୍ମ ଓ ତ୍ୟାଗ ବିଷୟରେ ମୋତେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ କୁହନ୍ତୁ। ଅର୍ଜୁନ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ। ଏହି ଦୁଇଟି ଶବ୍ଦ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଭ୍ରାନ୍ତିକର। ଅନେକ ଜାଗାରେ ଏହାକୁ ସମାନାର୍ଥକ ଶବ୍ଦ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ। ଯେଉଁ ମୌଳିକ ତ୍ୟାଗ ହୁଏ ତାହା ଦୁଇଟି ଜିନିଷର ଅଟେ। ଗୋଟିଏ ପଦାର୍ଥର ଓ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟର। ମୁଁ ଚା ପିଇବିନାହିଁ ଓ ଚା ତ୍ୟାଗ କରିବା ଗୋଟେ କଥା ଏବଂ ଚା ପିଇବାର ଇଚ୍ଛା ତ୍ୟାଗ କରିବା ଅନ୍ୟ କଥା। ମୁଁ ଚା ପିଉନାହିଁ ଓ ମୁଁ ଏହାକୁ ପିଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ପଦାର୍ଥ ତ୍ୟାଗ କରାଯାଇଛି କିନ୍ତୁ କାର୍ଯ୍ୟ ତ୍ୟାଗ କରାଯାଇନାହିଁ। ଏହାର ଆକର୍ଷଣ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରାଯାଇନାହିଁ। ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ବୁଝିବା ଉଚିତ। ଆମ ବୁଦ୍ଧି ଅନେକ ସମୟରେ ପଦାର୍ଥର ତ୍ୟାଗରେ ସୀମିତ ରହିଥାଏ।

ଭଗବାନ ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି। ସେ କହିଲେ ମୁଁ ଖାଲି ପଦାର୍ଥ ଓ କାର୍ଯ୍ୟର ତ୍ୟାଗ କଥା କହୁନାହିଁ, ମୁଁ କର୍ମର ଫଳ ଇଚ୍ଛା ତ୍ୟାଗ କରିବା କଥା କହୁଛି। କର୍ମରୂପ ତ୍ୟାଗ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ। ଏହାର ଫଳ ତ୍ୟାଗ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି।

ଆଜିକାଲି ଫେସବୁକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ୱାଟ୍ସଆପ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଅତି ବିପଦଜନକ ହୋଇ ପଡିଛି। ଦିନସାରା ମେସେଜ୍ ଆସୁଥାଏ ଏବଂ ଅନେକ ସମୟ ଏଥିରୁ ଦ୍ୱନ୍ଦ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ। ଲୋକମାନେ ମେସେଜ୍ ଦେଉଛନ୍ତି ଯେ ରୋଗୀକୁ ଡାକ୍ତର ଖାନା ଅଥବା ମନ୍ଦିର ନେବା କେଉଁଟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ ? ଲୋକମାନେ ଏହାପରେ ମେସେଜ୍‌ରେ ଉତ୍ତର ଦେବା ଆରମ୍ଭ କରିଦିଅନ୍ତି - ନା ଆପଣ ପରେ ମନ୍ଦିର ଯାଇ ପାରବେ କିନ୍ତୁ ଏବେ ରୋଗୀକୁ ଡାକ୍ତର ଖାନା ନିଅନ୍ତୁ। ତା ପରେ ଆଉ ଏକ ଭଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ଆଉ ଏକ ବାର୍ତ୍ତା ଦିଅନ୍ତି ଯେ ଶିବଙ୍କୁ କ୍ଷୀର ଅର୍ପଣ କରିବା ଜରୁରୀ ନା ଗରୀବଙ୍କୁ କ୍ଷୀର ଦେବା ଜରୁରୀ। ତାପରେ ଉତ୍ତର ଆସିବା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଏ ଯେ ନା ଶିବଙ୍କୁ କ୍ଷୀର ଅର୍ପଣ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ, ବରଂ ଗରୀବଙ୍କୁ କ୍ଷୀର ପିଇବାକୁ ଦେବାକଥା। ଏହିସବୁ ବାର୍ତ୍ତାର ମୂଳ ହେଉଛି ଆମ ବୁଦ୍ଧିକୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରିବା।

ଯଦି ଆମେ ତୁଳନା କରିବା, ଦୁଇଟି ଭଲ କାମ ଏକସଙ୍ଗେ ହୋଇନଥାଏ। ଗୋଟିଏ ଭଲ ଓ ଅନ୍ୟଟି ମନ୍ଦ ହୋଇଥାଏ। ଯଦି ଆପଣ ଦୁଇଟି ଭଲ ଜିନିଷ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ବାଛିବେ, ତେବେ ଆପଣ କହିବେ ଯେ ଧର୍ମ ଭଲ ଅଟେ। ଏବେ ଗୋଟିଏ କଥା ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ଯେ ଯଦି କାହାକୁ ଡାକ୍ତର ଖାନା ନେବାକୁ ପଡେ, ସେଥିପାଇଁ ଯେ କେବଳ ମନ୍ଦିର ଯିବା ସମୟକୁ ବଳି ଦେବାକୁ ହେବ ତାହା ନୁହେଁ, ଆପଣ ନିଜର ଟିଭି ଦେଖିବା ସମୟକୁ ଏଥିପାଇଁ ତ୍ୟାଗ କରିପାରନ୍ତି । ଯଦି ଆପଣ ଗରୀବ ଲୋକଙ୍କୁ କ୍ଷୀର ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ତେବେ କେବଳ ଶିବଙ୍କୁ ଅଭିଷେକ ହେଉଥିବା କ୍ଷୀର କାହିଁକି, ସକାଳର ଚା ଛାଡି ବି ଗରୀବ ଲୋକଙ୍କୁ କ୍ଷୀର ଦିଆଯାଇ ପାରିବ। ମୂଳ ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ଏହିସବୁ ଜିନିଷ ବିଷୟରେ ଆମେ ଠିକ୍ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିପାରୁ ନାହିଁ। ଅର୍ଥାତ୍ ଏହିସବୁ ଚିନ୍ତାଧାରାର ମୂଳ।

ଯେତେବେଳେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା କଥା ଆସେ, ସେମାନେ ସହଜରେ ବାହାନା କରନ୍ତି। ଭଗବାନ ସ୍ନାନ ନ କରନ୍ତୁ କି ନ ଖାଆନ୍ତୁ ସେଥିରେ ସେମାନଙ୍କୁ କିଛି ଫରକ ପଡେନାହିଁ। ଯେମିତି ଆପଣ ମନ୍ଦିରକୁ ଯାନ୍ତୁ ବା ନ ଯାନ୍ତୁ ସେଥିରେ କଣ ଫରକ ପଡିବ? ସାର୍ବଜନୀକ ମନ୍ଦିର ଓ ଘରର ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କଣ ? ମନ ନିର୍ମଳ ଥିଲେ ନିଜ ଘରର ଗାଡ଼ିଆ ବି ଗଙ୍ଗା ସମାନ। ଏମାନେ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କୁହନ୍ତି, ସେମାନେ ନିଜର ଆଳସ୍ୟ ଓ ସ୍ୱାର୍ଥପରତାକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଏଭଳି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି। ବିଭିନ୍ନ ଉପମା ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ଭୁଲିଯାନ୍ତି ଯେ ଯେଉଁମାନେ ଏଭଳି କଥା କୁହନ୍ତି, ସେମାନେ କେତେ ମହାନ ଥିଲେ।

मन चङ्गा तो कठौती में गङ्गा।

ଏହି ପ୍ରବାଦ ସେହି ସମୟର ସନ୍ଥ ରବିଦାସଙ୍କ କୃପାରୁ ଆସିଛି। ଶ୍ରୀ ରବିଦାସ ହେଉଛନ୍ତି ଜଣେ ସିଦ୍ଧ ସନ୍ଥ। ସେ ମୀରାବାଈଙ୍କ ଗୁରୁଥିଲେ। ବୃତ୍ତିରେ ସେ ଜଣେ ଚମାର। ଚପଲ ତିଆରି କରୁଥିଲେ। ତାଙ୍କୁ ଆମ ଦେଶର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସନ୍ଥମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଗଣନା କରାଯାଏ।

ଘଟଣାଟି ଏହିପରି ଯେ ଥରେ ସନ୍ଥ ରବୀଦାସ ତାଙ୍କର ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ, ଜୋତା ସିଲାଇ କରୁଥିଲେ, ଥରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ତରବରିଆ ଭାବେ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସି କହିଲେ ବାବା ମୁଁ ଗଙ୍ଗାରେ ଗାଧୋଇବାକୁ ଯାଉଥିଲି ଏବଂ ମୋ ଜୋତା ଛିଣ୍ଡି ଗଲା। ମୋତେ ଶୀଘ୍ର ପହଞ୍ଚିବାକୁ ପଡିବ, ଆପଣ ଟିକେ ଶୀଘ୍ର ଯାଇ ମୋ ଜୋତା ତିଆରି କରିଦେବେ କି? ସନ୍ଥ ତାଙ୍କ ଜୋତା ନେଇ ତାଲାବା ପକାଇ ସିଲାଇ କରି ତାଙ୍କୁ ଦେଇଥିଲେ। ଏହାପରେ ସନ୍ଥ ରବିଦାସ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏକ ଅଧଲା ବା ଗୋଟିଏ ପଇସା ଦେଇ କହିଲେ ଆପଣ ଗଙ୍ଗାରେ ସ୍ନାନ କରିବା ଲାଗି ଯାଉଛନ୍ତି, ମୋ ତରଫରୁ ଗଙ୍ଗାମାଙ୍କୁ ଏହି ଅଧଲାଟି ଅର୍ପଣ କରିଦେବେ ଓ କହିବେ, ରବିଦାସ ପ୍ରଣାମ ପଠାଇଛନ୍ତି।

ଯାତ୍ରୀ ଜଣକ ଗଙ୍ଗା କୂଳରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ସେ ଗଙ୍ଗାରେ ଗାଧେଇବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ଗାଧେଇବା ପରେ ସେ ମନେ ପକାଇଲେ ଯେ ମୋତେ ମୋଚିର ଅଧଲା ଅର୍ପଣ କରିବାକୁ ପଡିବ। ଟ୍ରଙ୍କ୍ ବାହାର କରି ଗଙ୍ଗାମାଙ୍କୁ ଅଧଲା ଅର୍ପଣ କରିବା ମାତ୍ରେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗଙ୍ଗା ମା ହାତ ବଢ଼ାଇ ନିଜେ ଅଧଲାଟିକୁ ନେଇଗଲେ। ଯାତ୍ରୀଜଣକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଅନାଇ ରହିଥିଲେ। ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ, ଗଙ୍ଗା ମା ଏକ ସୁନା ବ୍ରେ୍ସଲେଟ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେଇ ସନ୍ଥଙ୍କୁ ଦେବାପାଇଁ କହିଲେ, ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍ ବା କଙ୍କଣ ଦେଖି ଯାତ୍ରୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ। ଅନେକ ରତ୍ନରେ ଭର୍ତ୍ତି ଏତେ ସୁନ୍ଦର ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍ ସେ ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ କେବେ ଦେଖିନଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ସେ ଏତେ ଚମତ୍କାର ରତ୍ନରେ ଭରି ହୋଇଥିବା ସୁନା ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍ ପାଇଲେ, ସେ ପ୍ରଥମେ ସନ୍ଥଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ଗଲେ କିନ୍ତୁ ବାଟରେ ସେ ଭାବିଲେ ସେହି ମୋଚି ବା ଚମାରକୁ ଏହି ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍ ଦେଲେ କି ଲାଭ ? ଏହା ରାଜାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହାର ଯୋଗ୍ୟ । ସେହି ସାଧାରଣ ମୋଚି ଏହା କଣ କରିବ? ମୁଁ ଯାଇ ଏହାକୁ ରାଜାଙ୍କୁ ଦେବି। ଏବଂ ରାଜା ମୋତେ ବହୁତ ପୁରସ୍କାର ଦେବେ। ଏଭଳି ଲୋଭରେ ସେ ରାଜମହଲରେ ପହଞ୍ଚିଲେ। ଯାତ୍ରୀ ଦ୍ୱାରପାଳଙ୍କୁ କହିଲେ, ମୁଁ ରାଜାଙ୍କ ନିକଟରେ ଏହି ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଆସିଛି। ଦ୍ୱାରପାଳ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲେ ଯେ ଏତେ ମୂଲ୍ୟବାନ ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍ ଅଛି, ତେଣୁ ସେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ରାଜାଙ୍କ ସହ ପରିଚିତ କରାଇଦେଲେ।

ଗଙ୍ଗା ମାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବା ପରେ ମଧ ସେହି ଯାତ୍ରୀ ଜଣକ ରାଜା ପାଖକୁ ଯାଇ ସେହି କଙ୍କଣ ଦେଖାଇଲେ। ରାଜା ଏହାକୁ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ। ରାଜା ଭାବିଲେ ମୋ ପାଖରେ ରତ୍ନ ଓ ହୀରାର ଅନେକ ଗହଣା ଅଛି, କିନ୍ତୁ ଏତେ ମୂଲ୍ୟବାନ ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍‌ଟିକୁ ମଧ ମୁଁ ମୋ ଟ୍ରେଜେରିରେ ରଖିବି। ମୁଁ ଏହା ମୋ ରାଣୀଙ୍କୁ ଦେବି। ତା ପରେ ରାଜା ଭାବିଲେ, ସେ ଗୋଟିଏ ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍ ରାଣୀଙ୍କୁ ଦେଲେ ରାଣୀ ଅନ୍ୟ ହାତରେ ପିନ୍ଧିବା ପାଇଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍ ମାଗିପାରନ୍ତି। ତେଣୁ ଦୁଇ ହାତ ପାଇଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍ ଆଣିବା ପାଇଁ ସେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ରାଜା ଆଦେଶ ଦେଲେ। ସେ କହିଲେ, ମୁଁ ତୁମକୁ ବହୁତ ଟଙ୍କା ଦେବି, କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଯେଉଁଠାରୁ ତୁମେ ଏହାକୁ ଆଣିଛ, ଠିକ ସେଭଳି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଆଣିଦିଅ। ମୁଁ ତୁମକୁ ଯାହା ମାଗିବ ଦେବି। ଯାତ୍ରୀଜଣକ କହିଲେ ଯେ ମୋ ପାଖରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅଛି। ଯେତେବେଳେ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣଙ୍କ ରାଜି ନ ହେଲେ, ରାଜା ତାଙ୍କୁ କହିଲେ ଯେ, ଯଦି ତୁମେ ଏଥିରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ନ ଆଣିବ, ତେବେ ମୁଁ ତୁମ ବେକ କାଟିଦେବି। ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲେ ସେ ଭାବିଲେ

ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍ କିପରି ଆଣିବି? ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ଭାବିଲେ ଯେ ସେହି ମୋଚି ଜଣକ ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହନ୍ତି। ଗଙ୍ଗା ମା ନିଜେ ହାତ ବଢ଼ାଇ ନିଜେ ଏହି ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍ ଦେଇଥିଲେ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ମୋଚି ରୂପରେ ସେ ଜଣେ ସିଦ୍ଧ ପୁରୁଷ। ଯଦି ମୁଁ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରେ, ସେ ମୋ ଜୀବନ ବଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ କିଛି କରିବେ। ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ରାମଦାସଙ୍କ ପାଖକୁ ଫେରି ଆସିଲେ। ପ୍ରଥମେ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ସହ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଇଁଲେ। ରାମଦାସ ସବୁ ଶୁଣି ହସିଲେ ଏପରିକି ସେ ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍ ଚାହୁଁ ବି ନଥିଲେ। ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହିଲେ, ମୁଁ ଏକ ବଡ଼ ଭୁଲ୍ କଲି, ଯଦି ମୁଁ ରାଜାଙ୍କୁ ଆଉ ଏକ ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍ ନ ଦେବି, ସେ ମୋତେ ଜୀବନରେ ମାରିଦେବେ। ରାମଦାସ ଜଣେ ସନ୍ଥ ଥିଲେ, ତାଙ୍କ ହୃଦୟ ବିଗଳିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା। ସେ କହିଲେ ଦେଖ ଭାଇ ଗଙ୍ଗା ଆଉ ଏକ କଙ୍କଣ ଦେବେ କି ନାହିଁ ମୁଁ ଜାଣିନି କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଆଉ ଏକ ଅଧଲା ନେଇ ତାଙ୍କୁ କୁହ ତୁମ ପୁଅ ଆଉ ଏକ ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍ ମାଗିଛି। ତମେ ଯଦି ପାରିବ ତା' ହେଲେ ଦିଅ। ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଅନୁଭବ କଲେ ଯେ, ମୁଁ ଏତେ ବଡ଼ ଅପରାଧ କରିଛି, ଗଙ୍ଗା ମା ମୋ କଥା ଶୁଣିବେ କି ନାହିଁ। ମୁଁ ଏହା କିପରି ପାଇବି?

ସାଧୁ ସନ୍ଥମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୟାଳୁ ଥାନ୍ତି। ସେ ଗଙ୍ଗା ମାଙ୍କ ପାଖକୁ ନିଜେ ଯିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ପରେ ଭାବିଲେ ତାଙ୍କୁ ଗଙ୍ଗା ନଦୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବାର କି ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି, ମନ ପବିତ୍ର ଥିଲେ ତ ଗାଡ଼ିଆ ବି ଗଙ୍ଗା।

"मन चङ्गा तो कठौती में गङ्गा"।

ତାଙ୍କ ମୁଖରୁ ଏକ ସୁନ୍ଦର ବାକ୍ୟଟି ବାହାରିଲା। କଠୌତି ଅର୍ଥାତ୍ ଘରେ ଥିବା କୌଣସି ସାଧାରଣ ପାତ୍ର। ରବିଦାସ ସେହି ପାତ୍ରରେ ପାଣି ରଖି ଗଙ୍ଗାଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରି ଏକ ଡ୍ରମ୍‌ରେ ଢ଼ାଳିଲେ। ଗଙ୍ଗା ସେହି ପାଣିରୁ ବାହାରି ପୁଣି ହାତ ବଢ଼ାଇ ବ୍ରେସ୍‌ଲେଟ୍ ଦେଲେ। ସେବେ ଠାରୁ ଏହି ପ୍ରବଚନ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହେଲା ଯେ, ଯଦି ମନ ପବିତ୍ର, ତେବେ ପାତ୍ରରେ ଥିବା ପାଣି ମଧ୍ୟ ଗଙ୍ଗା ଜଳ ହୋଇଯିବ।

ସନ୍ଥ ରବିଦାସଙ୍କ ପାତ୍ରକୁ ଗଙ୍ଗା ଆସି ପାରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଆମ ଭଳି ଯେଉଁମାନଙ୍କ ହୃଦୟରେ ମିଥ୍ୟା, ପାପ, ଲୋଭ ଓ କାମନା ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଗଙ୍ଗା ଥାନ୍ତି ନାହିଁ।

ଏହି ନିୟମ ଗୁଡିକ ଆମ ପରି ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ପାଇଁ ଲାଗୁ କି ନାହିଁ ଆଶା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମର ସେତେ ଅଧିକାର ଅଛି କି ନାହିଁ ତାହା ଦେଖିନେବା ଉଚିତ। ସନ୍ଥ ଶ୍ରଦ୍ଧାଳୁଙ୍କ ଭଳି ପାତ୍ରରେ ଗଙ୍ଗାଙ୍କୁ ପାଇବା ତ ଦୂରର କଥା, ତୀର୍ଥ ସ୍ଥଳରେ ଗଙ୍ଗା ଆମଭଳି ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ କି ନାହିଁ ମୁଁ ଜାଣିନି । ଏହିଭଳି ଶ୍ରଦ୍ଧାଳୁ ସନ୍ଥମାନଙ୍କ ଅଭ୍ୟାସରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଶବ୍ଦ ଗୁଡିକ ଧାର୍ମିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବା ଉଚିତ। ଆଳସ୍ୟ, ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ଓ ଅସାଧୁ ପ୍ରବୃତ୍ତି ପାଇଁ ନୁହେଁ। ଭଗବାନ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର୍ମ ନୁହେଁ ବରଂ ନିଷିଦ୍ଧ ଓ ଲୋଭନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ତ୍ୟାଗ ବିଷୟରେ କହିଛନ୍ତି।

काम्यानां कर्मणां न्यासं

କାମନା ଯୁକ୍ତ କର୍ମର ତ୍ୟାଗ କରିବା ଉଚିତ। ଅନେକ ସମୟରେ ଲୋକେ ଆଲୋଚନାରେ ପଚାରିଥାନ୍ତି, ଭାଇ ମାନସିକ ଉପାସନା କଲେ କେମିତି ହେବ? ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଭଗବାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ବସି ପୂଜା କରିନଥାଏ, ସେ କଣ ମାନସିକ ଉପାସନା କରିପାରିବ? ବେଳେବେଳେ ମାନସିକ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ମଧ୍ୟ ଉଚିତ। ତୁମେ ତାହା କରୁଛ କି? ଯେଉଁମାନେ ମାନସିକ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇପାରିବେ

ସେମାନଙ୍କର ହିଁ ମାନସିକ ଉପାସନା କରିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି। ଯଦି ଆପଣ ମାନସିକ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇ ପାରୁଛନ୍ତି, ଆପଣ ମାନସିକ ପୂଜା ମଧ୍ୟ କରିପାରିବେ। ଅନେକ ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଏଡାଇବା ପାଇଁ ଆମେ ମୂର୍ଖତାର ସହିତ ଚେଷ୍ଟା କରିଥାଉ।

18.7

ନିୟତସ୍ୟ ତୁ ସନ୍ୟାସଃ(ଖ୍), କର୍ମଣୋ ନୋପପଦ୍ୟତେ
ମୋହାତ୍ତସ୍ୟ ପରିତ୍ୟାଗଃ(ସ୍), ତାମସଃ(ଫ୍) ପରିକୀର୍ତିତଃ॥7॥

(ନିଷିଦ୍ଧ ଓ କାମ୍ୟକର୍ମ ତ ସ୍ୱରୂପତଃ ତ୍ୟାଗ କରିବା ଉଚିତ୍), ପରନ୍ତୁ ନିୟତକର୍ମ ସ୍ୱରୂପତଃ ତ୍ୟାଗ କରିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ମୋହବଶତଃ ତାହା ତ୍ୟାଗ କରିଦେବାକୁ ତାମସ ତ୍ୟାଗ କୁହାଯାଏ ।

ବିବେଚନ -:

ଭଗବାନ କହୁଛନ୍ତି ହେ ଅର୍ଜୁନ ! ନିୟତ କର୍ମକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। କିନ୍ତୁ ମୋହ ଯୁକ୍ତ କର୍ମକୁ ତାମସିକ କର୍ମ କୁହାଯାଏ। ଏହାକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବା ବିଧେୟ।

18.8

ଦୁଃଖମିତ୍ୟେବ ଯତ୍କର୍ମ, କାୟକ୍ଲେଶଭୟାତ୍ତ୍ୟଜେତ୍
ସ କୃତ୍ୱା ରାଜସଂ(ନ୍) ତ୍ୟାଗଂ(ନ୍), ନୈବ ତ୍ୟାଗଫଲମ୍ ଲଭେତ୍ ॥8॥

ଯାହା କିଛି କର୍ମ ଅଛି, ସେସବୁ ଦୁଃଖ ରୂପ ହିଁ ଅଟେ- ଏପରି ବୁଝି ଯଦି କେହି ଶାରୀରିକ କ୍ଲେଶ ଭୟରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକର୍ମ ତ୍ୟାଗ କରିଦିଏ, ତେବେ ସେ ଏପରି ରାଜସ ତ୍ୟାଗ କରି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ତ୍ୟାଗ ର ଫଳ ପାଏ ନାହିଁ ।

□□□□□□□ -:

କାମନା ଯୁକ୍ତ କର୍ମ ଯାହାସବୁ କରୁଛେ ତାହା ଦୁଃଖର ଏକ ସ୍ବରୂପ। ଶାରୀରିକ ପରିଶ୍ରମ ଭୟରେ ଯଦି କେହି କେହି କର୍ମର ତ୍ୟାଗ କରନ୍ତି, ତେବେ ତାକୁ ରାଜସିକ ତ୍ୟାଗ କୁହାଯାଏ। ଏପରି ତ୍ୟାଗ କଲେ ମଧ ତ୍ୟାଗର ଫଳ ମିଳିପାରି ନଥାଏ।

ବିବେଚନରେ ଭଗବାନ ଏହା କହିଥିଲେ। 'କାୟା କ୍ଲେଶ' ନାମକ ଏକ ଶବ୍ଦ ରହିଛି । ଏହା ଅର୍ଥ ଶରୀର କଷ୍ଟ, ଆମେ ଆମ ଶରୀରକୁ ଟିକେ ମଧ କଷ୍ଟ ଦେବା ଅନୁଚିତ୍ । ଯେତେବେଳେ ଆମେ କୌଣସି ଯାଗ-ଯଜ୍ଞରେ ବସିଥାନ୍ତି, ଆଖିରେ ହୋମ ନିଆଁର ଧୂଆଁ ପଶି ଆମ ଆଖି ବହୁତ ଜଳେ। ଏ ବିଷୟରେ ଆମେ ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ କହିଲେ, ସେ କୁହନ୍ତି, ଆପଣଙ୍କ ଆଖି ଟିକେ ମଧ ସମ୍ଭାଳି ପାରୁନାହିଁ। ଯଜ୍ଞରେ ବସିଲେ କଷ୍ଟ ଲାଗେ, କିନ୍ତୁ ଏ.ସି.ରେ ବସିଲେ ଆରାମ ଲାଗେ। ଆମେ ଯଜ୍ଞକୁ ଜଲଦି ସାରିବାକୁ ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରୁ। ଶାରୀରିକ କଷ୍ଟରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ସ୍ୱଭାବ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ତାକୁ ରାଜୋଗୁଣୀ ସ୍ୱଭାବ କୁହାଯାଏ। ଶରୀର ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ ହେତୁ ଆମେ ଏଥିରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହୋଇପାରିବା ନାହିଁ।

ଶିବ ନାରାୟଣ ଗାନ୍ଧୀ ନାମକ ଜଣେ ବଡ଼ ପ୍ରଫେସର ଥିଲେ। ପ୍ରଥମେ ସେ ଗାନ୍ଧୀ ନଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସେ ଏତେ ବଡ ଗାନ୍ଧିବାଦୀ ଥିଲେ ଯେ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ଶିବ ନାରାୟଣ ଗାନ୍ଧୀ ବୋଲି ଡାକୁଥିଲେ। ସେ ଗାନ୍ଧିବାଦୀ ନୀତିର ଦୃଢ଼ ସମର୍ଥକ ଥିଲେ ଏବଂ ତାହାକୁ ଅନୁସରଣ ମଧ କରୁଥିଲେ। ସେ ପଢାଇବା ବେଳେ ଯଦି କୌଣସି ଛାତ୍ର ଭୁଲ୍ କରନ୍ତି, ତେବେ ସେ ଛାତ୍ର ହାତରେ ବାଡ଼ି ମାଡ଼ ହେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ଛାତ୍ର ପରିବର୍ତ୍ତେ ଶିବ ନାରାୟଣ ଗାନ୍ଧୀ ହିଁ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ। ସେ ଭାବୁଥିଲେ, ଯେ ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଦାନରେ କିଛି ତ୍ରୁଟି ରହିଯାଉଛି ତେଣୁ ଛାତ୍ରଟି ଭୁଲ୍ କରୁଛି।।

ସେ ଅସ୍ବାଦ ବ୍ରତ କରୁଥିଲେ, ଯାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟକର। ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେଉଁ ବସ୍ତୁ ମୋତେ ଭଲ ଲାଗେ, ମୁଁ ତାକୁ ଆଉ ଗ୍ରହଣ କରିବି ନାହିଁ। ସେଥିରେ ଭୋଜନ କେବଳ ଶରୀରର ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ କରାଯାଏ, ସ୍ୱାଦ ପାଇଁ ନୁହେଁ। ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଭୋଜନ ସ୍ୱାଦ ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରେ, ସେ ଭୋଜନ ସମାପ୍ତ ହେଲା ପରେ ମଧ ଯଦି କିଛି ନିଜ ପସନ୍ଦର ଖାଦ୍ୟ ମିଳେ, ତେବେ ତାହାକୁ ବି ଖାଇ ନିଏ।

ଯେତେବେଳେ ଭଗ୍ୟକୃତ କର୍ମକୁ ସ୍ୱାର୍ଥପର ବୁଦ୍ଧିଦ୍ୱାରା ତ୍ୟାଗ କରାଯାଏ ତାହା ରାଜୋଗୁଣୀ ତ୍ୟାଗ ହୋଇଥାଏ। ଭଗବାନ କହନ୍ତି ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ କେବେ ବି ତ୍ୟାଗ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଭଗବାନ ସାତ୍ତ୍ୱିକ ତ୍ୟାଗ କଥା ମଧ କହୁଛନ୍ତି।

18.9

କାର୍ଯମିତ୍ୟେବ ଯତ୍କର୍ମ, ନିୟତଂ(ଙ୍) କ୍ରିୟତେଽର୍ଜୁନ
ସଙ୍ଗଂ(ନ୍) ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଫଲଂ(ଞ୍) ଚୈବ, ସ ତ୍ୟାଗଃ(ସ୍) ସାତ୍ତ୍ୱିକୋ ମତଃ ॥9॥

ହେ ଅର୍ଜୁନ ! ଶାସ୍ତ୍ରବିହିତ କର୍ମ କରିବା ହିଁ କର୍ତ୍ତବ୍ଯ ବୋଲି ଭାବି ଆସକ୍ତି ଓ ଫଳତ୍ୟାଗପୂର୍ବକ ଯେଉଁ କର୍ମ କରାଯାଏ, ତାହା ହିଁ ସାତ୍ତ୍ୱିକ ତ୍ୟାଗ ବୋଲି ଗୃହୀତ ହୁଏ ।

ବିବେଚନ -:

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ କହିଛନ୍ତି ଯେ ହେ ଅର୍ଜୁନ ! ଫଳ ଆଶା ତ୍ୟାଗ କରି ଶାସ୍ତ୍ରାନୁମୋଦିତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବାକୁ ସାତ୍ତ୍ୱିକ ତ୍ୟାଗ କୁହାଯାଏ |

ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟ କର୍ମ ତ୍ୟାଗକୁ ତ୍ୟାଗ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି । ମୂର୍ଖ ବୁଦ୍ଧିରେ କରାଯାଉଥିବା ତ୍ୟାଗ ତାମସ ଓ ଆନନ୍ଦ ପାଇଁ କରାଯାଉଥିବା କର୍ମ ରାଜସ । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫଳ ଆଶା ରହିବ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର୍ମରୁ ସୁଖପ୍ରାପ୍ତି ହେବନାହିଁ। ଆମେ କର୍ମରୁ ସୁଖ ଖୋଜୁନେ, ଆମେ କର୍ମଫଳରୁ ସୁଖ ଖୋଜୁଛେ। କର୍ମ କରିଲା ପରେ ମନୋନୀତ ଫଳ ନମିଳିଲେ ଆମେ ଦୁଃଖୀ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ।

ଏପରି ଅନେକ ନିଷ୍ଠାବାନ କଳାକାର ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ଧନ-ସମ୍ମାନ ନ ମିଳିଲେ ମଧ୍ଯ ସେମାନେ ନିଜ କର୍ମ କରୁଥାଆନ୍ତି। ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ହିଁ ସାତ୍ତ୍ୱିକ କର୍ମ। ସେ କଳାକାର ନିଜ କର୍ମରୁ ଆନନ୍ଦ ପାଆନ୍ତି। ତାଙ୍କର କର୍ମଫଳ ସାଥିରେ କିଛି ସମ୍ପର୍କ ନଥାଏ।

ମହାଭାରତରେ ଦ୍ରୌପଦୀ ଓ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଅଛି - ଯୁଧିଷ୍ଠିର କହିଛନ୍ତି, ହେ ଦ୍ରୌପଦୀ ! ଆମେ ସୁଖ ପାଇବାପାଇଁ ବା ଦୁଃଖକୁ ଏଡେଇ ଯିବାପାଇଁ କର୍ମ କରୁନାହୁଁ, କେବଳ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଚାରି କର୍ମ କରୁଛୁ । ସୁଖ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉ ବା ଦୁଃଖ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତ ହିଁ କରିବାକୁ ହେବ। ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଏହି କଥା ପ୍ରକୃତରେ ଅତି ସିଦ୍ଧାନ୍ତିକ ।

କୃଷକ ମଞ୍ଜି ଲଗେଇଲେ ଗଛ ତ ହେବ ଓ ଫଳ ବି ନିଶ୍ଚୟ ମିଳିବ, କିନ୍ତୁ ଗଛରେ ଫଳ ଆସିବ କି ନାହିଁ ସେ ଚିନ୍ତାରେ ଘାରି ନ ହେବା ହେଉଛି କର୍ମଫଳ ଇଚ୍ଛାର ତ୍ୟାଗ । ଭଲ ହେଉ ବା ମନ୍ଦ, ମୁଁ ମୋ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରି ଚାଲିବି - ଏହି ଭାବ ଯେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଆସିଯାଏ, ତାହା ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ତ୍ୟାଗ ବୋଲି ଭଗବାନ କହନ୍ତି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ପୀଡ଼ିତର ସେବା କରିବାର ଇଚ୍ଛା, ଅନ୍ନଦାନ କରିବାର ଇଚ୍ଛାକୁ ମଧ୍ଯ ତ୍ୟାଗ କରିବା ଉଚିତ ବୋଲି ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ କହିଛନ୍ତି । କୃତ କର୍ମର ଫଳ ଇଚ୍ଛାକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବା ହେଉଛି ସାତ୍ତ୍ୱିକ କର୍ମର ପ୍ରକୃତ ସଂକେତ। ଆମେ ବହୁତ ଥର ଆମ କର୍ମରେ ଏପରି ମଜ୍ଜିଯାଉ ଯେ ସେ କର୍ମ ନକରିପାରିଲେ ଆମେ ଦୁଃଖିତ ହୋଇଯାଉ ।

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ସାତ୍ତ୍ୱିକ କର୍ମର ପରୀକ୍ଷଣ ବିଷୟରେ କହିଛନ୍ତି, କୌଣସି ଶୁଭ କର୍ମ ବା ସେବାକର୍ମ କରିବାପରେ ଯଦି ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ ହେଲା, ତେବେ ସେ କର୍ମ ସାତ୍ତ୍ୱିକ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । କର୍ମ କରିବା ପରେ ଦୁଃଖ ନ ଆସିଲେ ତାହା ସାତ୍ତ୍ୱିକ କର୍ମ, ଯଦି ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଆସେ ତେବେ ସେ ସାତ୍ତ୍ୱିକ କର୍ମ ସହସା ରାଜସିକ କର୍ମ ହୋଇଯାଏ । କେତେକ ମଙ୍ଗଳ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ଯ ନିଜର, ନିଜ ସଂସ୍ଥାର, ତଥା ଗୁରୁଜୀଙ୍କର ଖ୍ୟାତି ପାଇଁ ଆତୁର ଥାଆନ୍ତି ।

ଧରନ୍ତୁ ଏ ବର୍ଷ ଶୀତରେ ଆମେ କମ୍ବଳ ବାଣ୍ଟିଲେ ଓ ସମସ୍ତେ ଆମକୁ ପ୍ରଶଂସା କରିଲେ । ତା'ପରେ ଆମେ ଭାବନ୍ତି ଏଥର ଯେପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଲି ସେପରି ସର୍ବଦା କରିବି । ଆମର ପ୍ରଶଂସା ହେବାରୁ, କର୍ମ ଭଲ ହେଉ ବା ମନ୍ଦ, କରଣୀୟ ହେଉ ବା ଅକରଣୀୟ, ଆମେ ସେଥିରେ ଲାଗିରହନ୍ତି । ଏପରି କର୍ମତ୍ୟାଗ ହେଉଛି ସାତ୍ତ୍ୱିକ ତ୍ୟାଗ ବୋଲି ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ କହିଛନ୍ତି ।

ଗୀତା ପରିବାରରେ ବାରହଜାର ଗୀତା ସେବୀ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ମନରେ ସେବା କରନ୍ତି । ଆମେ କେବେହେଲେ ଏହି ସେବାରୁ ନିବୃତ୍ତ ନହେଉ ବୋଲି ଭାବନା ସେବା କରୁଥିବା ସମୟରେ ମନରେ ଆସେ ।

ସେତେବେଳେ ଆମକୁ ସଂରକ୍ଷିତ କରି ଆମ ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସେବା କାର୍ଯ୍ୟ ଦେବାକୁ ଯଦି କିଏ କହେ ସେତେବେଳେ ଆମେ ସ୍ଥିର ରହିଲେ ଆମର ସେବା ସାତ୍ତ୍ୱିକ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଯଦି ଭାବିବା ଯେ ଆମେ ସେବା ବ୍ୟତୀତ ତିଷ୍ଠି ପାରିବୁନି, ଆମକୁ ସେବା ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ ତେବେ ଆମର ସେବା ରାଜସିକ ହୁଏ ।

सीता राम सीता राम, सीताराम कहिये,

जाहि विधि राखे राम, ताहि विधि रहिये।

ଆମେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଅବହେଳା କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ତା ସହିତ ଅତି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଜଡିତ ହେବା ବି ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

18.10

ନ ଦ୍ୱେଷ୍ଟ୍ୟକୁଶଲଂ(ଙ୍) କର୍ମ, କୁଶଲେ ନାନୁଷଜ୍ଜତେ

ତ୍ୟାଗୀ ସତ୍ତ୍ୱସମାବିଷ୍ଟୋ, ମେଧାବୀ ଛିନ୍ନସଂଶୟଃ ॥10॥

ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ ଅକୁଶଳ କର୍ମରେ ଦ୍ୱେଷ କରନ୍ତି ନାହିଁ, କି କୁଶଳ କର୍ମରେ ଆସକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ, ସେହି ଶୁଦ୍ଧସତ୍ତ୍ୱଗୁଣଯୁକ୍ତ ପୁରୁଷ ସଂଶୟରହିତ, ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ଏବଂ ପ୍ରକୃତ ତ୍ୟାଗୀ ।

ବିବେଚନ -:

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ କହୁଛନ୍ତି, ହେ ଅର୍ଜୁନ! ଯିଏ ଅକୁଶଳ କର୍ମରେ ଦ୍ୱେଷ କରନ୍ତି ନାହିଁ, କି କୁଶଳ କର୍ମରେ ଆସକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ, ସେହିଁ ଶୁଦ୍ଧ-ସତ୍ତ୍ୱଗୁଣ ଯୁକ୍ତ ପୁରୁଷ ନିଶଙ୍କ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଓ ପ୍ରକୃତ ତ୍ୟାଗୀ ଅଟନ୍ତି ।

ଯିଏ କୁଶଳତାର ସହିତ ଅର୍ଥାତ୍ ନିଖୁଣ ଭାବରେ କାମ କରନ୍ତି ସେ ଅକୁଶଳୀମାନଙ୍କୁ କ୍ରୋଧ କରନ୍ତି କାରଣ ତାଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସବୁବେଳେ ଖୁଣ ଦେଖାଯାଏ ।

ଚତୁର୍ଦଶ ଅଧ୍ୟାୟରେ କୁହାଯାଇଛି -

प्रकाशोपजायते"।

ଏହି କଥା ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଏଠାରେ ମଧ କହିଛନ୍ତି। ଆଗକୁ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଏହି କଥା ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ବୁଝେଇଛନ୍ତି ।

18.11

ନ ହି ଦେହଭୃତା ଶକ୍ୟଂ(ନ୍), ତ୍ୟକ୍ତୁଂ(ଙ୍) କର୍ମାଣ୍ୟଶେଷତଃ
ଯସ୍ତୁ କର୍ମଫଲତ୍ୟାଗୀ, ସ ତ୍ୟାଗୀତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ॥11॥

କାରଣ ଶରୀରଧାରୀ କୌଣସି ବି ମନୁଷ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ସକଳ କର୍ମ ତ୍ୟାଗ କରିଦେବାକୁ ସକ୍ଷମ ନୁହେଁ; ତେଣୁ ଯେ କର୍ମଫଳତ୍ୟାଗୀ, ତାଙ୍କୁ ହିଁ ତ୍ୟାଗୀ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ବିବେଚନ -:

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଦେହଧାରୀ ମନୁଷ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ମତ୍ୟାଗ ଅସମ୍ଭବ। ତେଣୁ କର୍ମଫଳ ତ୍ୟାଗୀ ହିଁ ପ୍ରକୃତ ତ୍ୟାଗୀ । ମନୁଷ୍ୟର ବୁଦ୍ଧିରୁ ହିଁ ସମସ୍ତ ଭ୍ରମ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ମେଧାବୀର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ପୂଜ୍ୟ ସ୍ୱାମୀଜୀଙ୍କ ସଦୃଶ ଜ୍ଞାନୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯିଏ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଯେ କୌଣସି ଜିଜ୍ଞାସାର ସମାଧାନ କରିପାରନ୍ତି ।

ଯଦି ଆମ ପରି କୌଣସି ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟକୁ ପଚାରଯାଏ ପାଞ୍ଚରେ ପାଞ୍ଚ ମିଶିଲେ କେତେ, ତେବେ ଆମେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉତ୍ତର ଦେଉ, 'ଦଶ'। ଯଦି କିଏ କହେ ପାଞ୍ଚରେ ପାଞ୍ଚ ମିଶିଲେ ଏଗାର ହୁଏ ତେବେ ଆମେ ଭ୍ରମିତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଆମେ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଶ୍ଚିତ ଥିବାରୁ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେ ଭୁଲେଇଲେ ବି ଆମେ ଭୁଲୁନା ।

ପାଞ୍ଚ ଯୁକ୍ତ ପାଞ୍ଚ ବିଷୟରେ ଆମେ ଯେମିତି ନିଶ୍ଚିତ ସେହିପରି ଏହି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ଓ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ବିଷୟରେ ସ୍ୱାମୀଜୀଙ୍କ ପରି ମହାପୁରୁଷମାନେ ନିଶ୍ଚିତ। ସେମାନଙ୍କୁ ଅକାର୍ଯ୍ୟ ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ।

ଆମ ପରି ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟକୁ କାମ୍ୟ କର୍ମ, ନିୟତ କର୍ମ, ବିହିତ କର୍ମ ଓ ନିଷିଦ୍ଧ କର୍ମ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ପଡେ ଯେ ଆମେ ଯେଉଁ କର୍ମ କରୁଛୁ ତାହା କେଉଁ ପ୍ରକାର କର୍ମ ଓ ଏହାର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରିବାକୁ ପଡିବ କି ନାହିଁ, କାରଣ ଆମେ ସେ ବିଷୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ନୋହୁଁ ।

ଭଗବାନ ଶ୍ରୀରାମ ସେ ପଥର ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ପଥରକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବେ କି ନାହିଁ ଚିନ୍ତା ନକରି ଚରଣରେ ସ୍ପର୍ଶ କରି କହଲେ "ଯାଅ ଅହଲ୍ୟା ତମର ଉଦ୍ଧାର ହୋଇଗଲା।"

ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମାରୀଚକୁ ବାଣ ମାରିଲେ । ସେ ଜାଣିଥିଲେ ଚଉଦ ବର୍ଷ ପରେ ତାକୁ କାମରେ ଲଗେଇବେ । ତେଣୁ ସେ ତାକୁ ନମାରି ଅଯୋଧ୍ୟାରୁ ଲଙ୍କାପୁରୀ ପଠେଇଦେଲେ । ସେ ମାରିଚର ଭାଇ ଖର ଓ ଦୂଷଣ ଆସିବାପରେ ନିମିଷକେ ମାରୀଚର ବଦ୍ଧ କରିଦେଲେ । ସେ ମାରିଚକୁ ମାରିବା

ବେଳେ, ଖର, ଦୂଷଣଙ୍କୁ ମାରିବା ବେଳେ ବା ଅହଲ୍ୟା ଉଦ୍ଧାର ବେଳେ କିଛି ଚିନ୍ତା କରିନାହାନ୍ତି । ଶ୍ରୀଭଗବାନଙ୍କୁ ଜଣା କେତେବେଳେ କଣ କଣ କରିବାକୁ ହେବ।

ଶ୍ରୀ ହନୁମାନଙ୍କୁ ଦେଖନ୍ତୁ - 'ସର୍ବାରମ୍ଭ ପରିତ୍ୟାଗୀ' - ସେ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଢ଼ମନା । ସମୁଦ୍ର ଲଙ୍ଘନ ସମୟରେ ସମସ୍ତେ ଆଲୋଚନା କରୁଛନ୍ତି । ସେ ଶହେ ଯୋଜନ ଲଙ୍ଘି ପାରିବେ, ହେଲେ ଥରେ ଗଲେ, ଫେରି ଆସି ପାରିବେନି ବୋଲି ଅଙ୍ଗଦ କହୁଛନ୍ତି । ଜାମ୍ବବାନ୍ ଡେଇଁ ପାରିବେ କିନ୍ତୁ ବୃଦ୍ଧ ହୋଇଥିବାରୁ ଅସମର୍ଥ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି। ଏହିପରି କିଏ କେତେ ପଥ ଲଙ୍ଘି ପାରିବେ ବୋଲି ବିଚାର ଚାଲିଛି। ଶ୍ରୀ ହନୁମାନ ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ବସିଥିଲେ । ସେ ସବୁଠାରୁ ବଳବାନ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ କରିପାରିବି ବୋଲି କହୁନଥିଲେ ଚୁପଚାପ ବସି ସମସ୍ତଙ୍କ କଥା ଶୁଣୁଥିଲେ । 'ସର୍ବାରମ୍ଭ ପରିତ୍ୟାଗୀ' ପୁରୁଷ ଏମିତି ପ୍ରକୃତିର ହୋଇଥାନ୍ତି।

अंगद कहइ जाउँ मैं पारा |

जियँ संसय कछु फिरती बारा ||

जामवंत कह तुम सब लायक |

पठइअ किमि सब ही कर नायक||'

ଶ୍ରୀ ଜାମ୍ବବାନ ମୌନ ଭାବରେ ବସିଥିବା ଶ୍ରୀ ହନୁମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଗଲେ -

कहइ रीछपति सुनु हनुमाना।

का चुप साधि रहेहु बलवाना।।

पवन तनय बल पवन समाना।

बुधि विवेक बिग्यान निधाना।।

ସେ ହନୁମାନଙ୍କୁ କହିଲେ, ହେ ପବନପୁତ୍ର ଆପଣ ବୁଦ୍ଧି, ବିବେକ ଓ ଜ୍ଞାନର ଭଣ୍ଡାର, ଆପଣଙ୍କ ଗତି ପବନ ତୁଲ୍ୟ, ଆପଣ କାହିଁକି ନୀରବ ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି ?

कवन सो काज कठिन जग माहीं।

जो नहिं होत तात तुम्ह पाहीं।।'

ଶ୍ରୀ ଜାମ୍ବବାନ କହିଲେ, ସଂସାରରେ ଏପରି କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ଯାହା ଆପଣ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏକଥା ଶୁଣି ମଧ୍ୟ ହନୁମାନ ମୌନ ହୋଇ ବସିଥିଲେ । ସ୍ତୁତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ନହେବାରୁ ଶ୍ରୀ ଜାମ୍ବବାନ ତାଙ୍କୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ଦେବାକୁ ଯାଇ କହିଲେ -

राम काज लगी तव अवतारा।

सुनतहिं भयउ पर्बताकारा।।

'ଆପଣଙ୍କ ଜନ୍ମ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ହୋଇଛି।' ଏହିକଥା ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ଶ୍ରୀ ହନୁମାନ ପର୍ବତ ପରି ବୃହତ୍ ଆକାର ଧାରଣ କଲେ ।

कनक बरन तन तेज बिराजा।

माहुँ आपर गिरिन्ह कर राजा।

सिंहनाद करि बारहिं बारा।

लिलहिं नाघउँ जलनिधि खारा।

ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଲମ୍ଫରେ ସାଗର ଡେଇଁଯିବି ବୋଲି ସିଂହନାଦ କରି ଶ୍ରୀ ହନୁମାନ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ।

ଯେତେବେଳ ଯାଏଁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ହୋଇନଥିଲା ଶ୍ରୀ ହନୁମାନ ବସିରହିଥିଲେ। ଆମେ ଜାଣୁ ଯେ ସମସ୍ତ ବଡ କାମ ଶ୍ରୀ ହନୁମାନ ହିଁ କରିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳ ଯାଏଁ ତାଙ୍କୁ କୁହାଯାଇନି ସେ ଆଗୁଆ ହୋଇ କରି ନାହାନ୍ତି ।

ସଞ୍ଜୀବନୀ ବୁଟି ଆଣିବାପାଇଁ ଆଲୋଚନା ଚାଲିଥିଲାବେଳେ ଶ୍ରୀ ହନୁମାନ ପଛରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ। ସୁଷେଣ କହୁଥିଲେ ମୋତେ ଯିଏ ଉଠେଇକି ଆଣି ପାରିଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଏହି ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଉ, ସେ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଓ ବଳବାନ ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ହିଁ ସଞ୍ଜୀବନୀ ବୁଟି ଆଣିପାରିବେ । ଶ୍ରୀ ହନୁମାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ କିଛି କରିନାହାନ୍ତି କୌଣସି କାମରେ କେବେ ଅସଫଳ ହୋଇନାହାନ୍ତି, ତଥାପି ନିଜର ବଡେଇ କରି କୌଣସି କାମକୁ ଆଗୁଆ ହୋଇନାହାନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀରାମ, ଶ୍ରୀ ହନୁମାନ ଓ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନିଷ୍କଳଙ୍କ ଚରିତ୍ର ପାଇଁ ସେମାନେ ଆମର ଆଦର୍ଶ । ଦୈବୀ ଶକ୍ତି ଯୋଗୁଁ ନୁହେଁ ବରଂ ସେମାନଙ୍କ ବିଚାରର ସ୍ୱଷ୍ଟତା ପାଇଁ ସେମାନେ ଆମର ଆଦର୍ଶ ।

ଶ୍ରୀ ହନୁମାନ ସାଗର ଲଙ୍ଘି ଲଙ୍କାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତ୍ର ହନୁମାନଙ୍କର କୌଣସି କ୍ଷତି କରିବନି ବୋଲି ସେ ବରପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ସେଠାରେ ମେଘନାଦ ତାଙ୍କ ଉପରକୁ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତ୍ର କ୍ଷେପଣ କରିବାରୁ ସେ ଚିନ୍ତା କରିଲେ -

जौं न ब्रह्मसर मानउँ महिमा मिटइ अपार।।

ମୋତେ ତ ବରଦାନ ମିଳିଛି, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯଦି ବର୍ତ୍ତମାନ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତ୍ରକୁ ଅବଜ୍ଞା କରେ ତେବେ ଅସମ୍ମାନ ହେବ । ତେଣୁ ସେ ବନ୍ଧନରେ ପଡିଗଲେ, ହେଲେ ରାବଣ ଦରବାରରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତ୍ରରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇଗଲେ । ଲଙ୍କାର ଛୋଟ ପିଲାମାନେ ତାଙ୍କ ଉପରକୁ କରୁଥିବା ପଥର ମାଡକୁ ବଳଶାଳୀ ହୋଇ ମଧ ସହନ କରିଥିଲେ ।

ଲବକୁଶ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଶ୍ରୀହନୁମାନଙ୍କୁ ଲବକୁଶ କହୁଛନ୍ତି - ହେ ମର୍କଟ ସାମ୍ନାରୁ ହଟିଯାଅ, ନହେଲେ ତମକୁ ବାନ୍ଧି ପକାଇବୁ । ବଳଶାଳୀ ହନୁମାନ ଜାଣିଥିଲେ ସେମାନେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ସନ୍ତାନ, ତେଣୁ ସେ ହାତ ଯୋଡି ସେ ଛୋଟ ବାଳକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଧା ହୋଇଗଲେ ।

ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଳ୍ପ କିଛି କରିଥିଲେ, ଚାରିଆଡେ କହି ବୁଲନ୍ତି ; କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀ ହନୁମାନ କେବେ ଅହଂକାର କରିନାହାନ୍ତି । ବଡ କାମ କରିବାରେ ଓ ବଡ ଅପମାନରେ ସ୍ୱାଭାବିକ ରହିଲେ ଜୀବନ ସହଜ ହେବ।

କବିରଦାସଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଭଜନ ଅଛି -

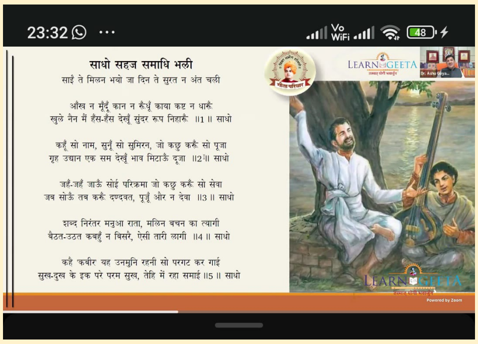

ଧ୍ୟାନର ଗୋଟିଏ ବିଧି ଅଛି, ଯେଉଁଥିରେ ଆଖି ଓ କାନକୁ ବନ୍ଦ କରି ମେରୁଦଣ୍ଡର ଦୁଇ ପଟେ ଥିବା ନାଡି (ଇଡା, ପିଙ୍ଗଳା) ଉପରେ ଚାପ ଦିଆଯାଏ । ସେଥିରେ ମନ ଏକାଗ୍ର ହୋଇଯାଏ । ଧ୍ୟାନ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଆଖି କାନ ବନ୍ଦ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ବୋଲି ସନ୍ଥ କବିର ଦାସ କହନ୍ତି ।

ସନ୍ଥ କବିର ଦାସ ଚଳ ପ୍ରଚଳ କରୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଭିତରେ ବି ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିପାରନ୍ତି । ଭଗବାନଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରିବାପାଇଁ ତାଙ୍କୁ କୌଣସି ବିଶେଷ ନାମ ଜପ କରିବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ । ସେ ଯାହା କହନ୍ତି ତାହା ହେଉଛି ନାମ ଜପ । ସେ ଯାହା କିଛି ଶୁଣନ୍ତି ତାହା ସବୁ ଭଗବାନଙ୍କ ନାମ । ସେ ଯାହା ବି କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ତାହା ତାଙ୍କର ପୂଜା। ତାଙ୍କର ମନ ଭଗବାନଙ୍କ ଠାରେ ଏପରି ଯୋଡି ହୋଇଯାଇଛି ଯେ ଦିବାରାତ୍ର ସେ ବସିବା ଉଠିବା, କହିବା ଶୁଣିବା ଇତ୍ୟାଦି ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଲାବେଳେ ତାଙ୍କର ମନ ଭଗବାନଙ୍କ ଧ୍ୟାନରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଲଲାଜୀ ନାମକ ଏକ ମହାନ ସନ୍ଥ ଥିଲେ, ଯାହାଙ୍କ ଶତବାର୍ଷିକୀ ଉପଲକ୍ଷେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ମହାଶୟ ଦେଶରେ ଦୁଇଶହ ଟଙ୍କା ମୁଦ୍ରାର ପ୍ରଚଳନ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଏକ ଘଟଣା, ଯେଉଁଥିରେ ସେ ଉନମୁନି ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି ।

ଲଲାଜୀ ମହାରାଜ ଅତି ଦରିଦ୍ର ଥିଲେ । ମଝିରେ ମଝିରେ ସେ ନିଜର ଗୁରୁଦେବଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଯାଇ ସନ୍ଧ୍ୟାସୁଦ୍ଧା ଫେରି ଆସନ୍ତି । ଥରେ ସେ

ଗୁରୁଦେବଙ୍କ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଯିବାବେଳେ ବାଟରେ ଭୀଷଣ ବର୍ଷା ହେଲା । ମାଟି ରାସ୍ତାରେ ବର୍ଷା-କାଦୁଅରେ ଅତି କଷ୍ଟରେ ଯାଇ ଗୁରୁଜୀ ରହୁଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଚାରିଟା ବେଳକୁ ପହଞ୍ଚିଲେ । ତାଙ୍କ ସହଯାତ୍ରୀ କହିଲେ, ମଇଳା ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଗୁରୁଦେବଙ୍କ ପାଖକୁ କ'ଣ ଯିବା, ତେଣୁ ପୋଖରୀରେ ଲୁଗା ସଫାକରି, ଶୁଖିବା ପରେ ଯିବା।

ତେଣୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ପ୍ରାୟ ସାତଟା ବେଳକୁ ସେମାନେ ଗୁରୁଜୀଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ଗୁରୁଦେବ ବାହାର ବାରଣ୍ଡାରେ ବସିଥିଲେ । ଦୂରରୁ ଗୁରୁଜୀଙ୍କୁ ଦେଖି ଲଲାଜୀ ମହାରାଜ ପ୍ରଣାମ କଲେ ଓ ଫେରିଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ । ସହଯାତ୍ରୀ ଜଣକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ, ଏତେ କଷ୍ଟ କରି ଏତେ ବାଟରୁ ଗୁରୁଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲେ, ଗୁରୁ ତ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ବି ନାହାନ୍ତି, ଅଥଚ ଲାଲାଜୀ ଘରକୁ ଫେରିଯିବା କଥା କହୁଛନ୍ତି ! ସହଯାତ୍ରୀ ଜଣକ ସେଠାରେ ରାତ୍ରି ଯାପନ କରି ସକାଳୁ ଗୁରୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ଫେରିଯିବାର ପରାମର୍ଶ ଦିଅନ୍ତି, ହେଲେ ଲାଲାଜୀ ସେହି ସମୟରେ ହିଁ ଫେରିଆସନ୍ତି। ଏପରି ଫେରିବାର କାରଣ କଣ ବୋଲି ବାଟରେ ଆଉ ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ ପଚାରିବାରୁ ସେ କହିଲେ "ଗୁରୁଜୀ ଉନମୁନିରେ ବସିଥିଲେ।" 'ଉନମୁନି' କଣ ବୋଲି ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଇ ଲାଲାଜୀ କହିଲେ, "ଗୁରୁଦେବ ପ୍ରବଚନରେ ଅନେକଥର ଉନମୁନି ସ୍ଥିତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କହିଛନ୍ତି, ଆଜି ସେ ସ୍ଥିତିରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାପରେ ସେ କଣ କହୁଥିଲେ ମୁଁ ବୁଝି ପାରିଲି।"

ତା'ପରେ ଏହି ସ୍ଥିତିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କହିଲେ -

- "ଯେତେବେଳେ ଶୋଇବା ଅପେକ୍ଷା ଅନିଦ୍ରା ରହିବା ଭଲଲାଗେ,
- ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଉପବାସ ଅଧିକ ଆନନ୍ଦମୟ ହୋଇଥାଏ,
- କାହାକୁ ଦେଖାକରିବା ଅପେକ୍ଷା ଦେଖା ନ ହେବା ଅଧିକ ସୁଖପ୍ରଦ ହୋଇଥାଏ,
- ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଥା କହିବା ଅପେକ୍ଷା ମୌନ ରହିବା ଶ୍ରେୟସ୍କର ମନେ ହୋଇଥାଏ,

ଅର୍ଥାତ୍ ବାହ୍ୟ ରୂପେ ଚଳଚଞ୍ଚଳ ନ ରହି, ଅନ୍ତର୍ମନରେ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ଓ ତଦ୍ଦ୍ବାରା ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ସ୍ବରୂପ ପ୍ରାପ୍ତିର ସ୍ଥିତିକୁ 'ଉନମୁନି' କୁହାଯାଏ ।

ଗୁରୁଦେବ ସୁପ୍ତ ନୁହନ୍ତି ଜାଗ୍ରତ ଅଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଏ ସମୟରେ ତାଙ୍କର କାହା ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ସେ ଏକାଗ୍ର ଚିତ୍ତରେ ଆନନ୍ଦରେ ଆତ୍ମ ସାକ୍ଷାତ କରୁଛନ୍ତି । ଆମର ଉପସ୍ଥିତି ସେଥିରେ ବାଧା ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବ।"

ତିନି ଦିନ ପରେ ଲାଲାଜୀ ପୁଣିଥରେ ଆସିବାରୁ ଗୁରୁଦେବ ତାଙ୍କୁ କୋଳ କରିନେଇ କହିଲେ 'ତମେ ତ ମୋ ହୃଦୟ ଜୟ କରିନେଲ, ଯଦି ସେଦିନ ଆସି ମୋତେ ପ୍ରଣାମ କରିଥାନ୍ତ ବା ବାର୍ତ୍ତାଳାପ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଥାନ୍ତ ମୋତେ ଜମା ଭଲ ଲାଗିନାଥାନ୍ତା । ମୁଁ ତୁମକୁ ଦୂରରୁ ଆସୁଥିବାର ଦେଖିଥିଲି। ତୁମେ ଫେରିଯିବାରୁ ମୁଁ ଅତି ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲି କାରଣ ତମେ ମନଦେଇ ମୋ କଥା ଶୁଣିଛ। ସେଦିନ ମୁଁ ମୋ ନିଜ ଭିତରେ ଆନନ୍ଦମୟ ସ୍ଥିତିରେ ଥିଲି ।

ଗୋଟେ କବିତା ଅଛି -

जब दिल को नींद आती है और रूह भी गाफिल होती है,

तब मैं ही अकेला होता हूँ और यार की महफिल होती है।"

ମୁଁ ଶୋଇନି ମୋ ମନ ଶୋଇପଡିଛି । ମୋ ଆତ୍ମା ସଂଜ୍ଞାହୀନ, ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାର ସଂକଳ୍ପ ନେବାର ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ମୁଁ ଏକାକୀ ଅଛି ଓ ଏକୁଟିଆ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ପରମ ମିତ୍ର ପରମାତ୍ମାଙ୍କର ଦିବ୍ୟ ଆସରରେ ନିଜକୁ ଅନୁଭବ କରୁଛି । ଏହା ହେଉଛି 'ଉନମୁନି' ।

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ କହିଛନ୍ତି, ହେ ଅର୍ଜୁନ ! ଯିଏ ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ଉପନୀତ ହୋଇଛି ସେ ହିଁ ପ୍ରକୃତ ତ୍ୟାଗୀ ।

18.12

ଅନିଷ୍ଟମିଷ୍ଟଂ(ମ୍) ମିଶ୍ରଂ(ଞ୍) ଚ, ତ୍ରିବିଧଂ(ଙ୍) କର୍ମଣଃ(ଫ) ଫଲମ୍
ଭବତ୍ୟତ୍ୟାଗିନାଂ(ମ୍) ପ୍ରେତ୍ୟ, ନ ତୁ ସନ୍ୟାସୀନାଂ(ଙ୍) କ୍ୱଚିତ୍ ॥12॥

କର୍ମଫଳ ତ୍ୟାଗ କରି ନ ଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ କର୍ମ ର ଭଲ, ମନ୍ଦ ଓ ମିଶ୍ରିତ - ଏପରି ତିନି ପ୍ରକାର ଫଳ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଅବଶ୍ୟ ହୁଏ; କିନ୍ତୁ କର୍ମଫଳ ତ୍ୟାଗ କରିଦେଇଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ କର୍ମ ର ଫଳ କୌଣସି କାଳରେ ମଧ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ବିବେଚନ - :

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଏଠାରେ ଆହୁରି ବିସ୍ତାରିତ ଭାବେ କହୁଛନ୍ତି କି ହେ ଅର୍ଜୁନ ! କର୍ମଫଳ ତ୍ୟାଗ କରୁନଥିବା ମନୁଷ୍ୟକୁ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଭଲ, ମନ୍ଦ ଓ ମିଶ୍ରିତ ଏହି ତିନି ପ୍ରକାର ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ, କିନ୍ତୁ କର୍ମଫଳ ତ୍ୟାଗ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର କର୍ମଫଳ ମିଳି ନଥାଏ।

କର୍ମଫଳ ବିଷୟରେ ଆମେ ଏକ ସ୍ଲାଇଡ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ଜାଣିପାରିବା -

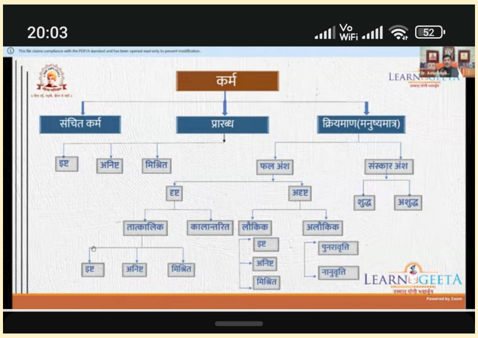

ମୂଳ କର୍ମ ତିନି ପ୍ରକାରର ଅଟେ । କିମ୍ବା ଆମେ ଏପରି କହିପାରିବା କି ଗୋଟିଏ କର୍ମକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତିନି ପ୍ରକାରର ଦେଖାଯାଇଥାଏ।

ଆମର ପୂର୍ବ ଜନ୍ମରେ କରିଥିବା ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ କର୍ମକୁ ସଞ୍ଚିତ କର୍ମ କୁହାଯାଏ। କୋଟି କୋଟି ଜନ୍ମରେ ଯାହା କିଛି ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ କର୍ମ କରିଥାନ୍ତି ତାର ଯାହା ବି ପରିଣାମ ଭୋଗ ହୁଏ ତାହା ପୂର୍ବ ଜନ୍ମର ସଞ୍ଚିତ ଫଳ ହୋଇଥାଏ । ତାର କେତେ ଭାଗ ମୋତେ ଏହି ଜନ୍ମରେ ମିଳିବ ?

ଆମେ ତାହାକୁ ଏପରି ହିସାବ କରିପାରିବା ଯେପରିକି, ଆମର ଦଶଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଫିକ୍ସ୍ ଡିପୋଜିଟ୍ ଅଛି, ସେଥିରୁ ଏକଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ମତେ ଏହି ବର୍ଷ ମିଳିବାର ଅଛି । ତାହାକୁ ପ୍ରାରବ୍ଧ କୁହାଯାଏ । ସେହି ପ୍ରାରବ୍ଧର ଫଳ ସ୍ୱରୂପ ଆମେ ଯେଉଁ ଯୋନିରେ ଜନ୍ମ ନେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଯେପରି ହାତୀ, ଘୋଡ଼ା, ବିଲେଇ, ବାଘ, ଧନୀ, ନିର୍ଦ୍ଧନ, ମୂର୍ଖ, ବୁଦ୍ଧିମାନ, ସୁନ୍ଦର, ଅସୁନ୍ଦର, ସୁସ୍ଥ ବା ରୋଗୀ ଅଥବା ଦିବ୍ୟାଙ୍ଗ, ସାତ୍ତ୍ୱିକ ବୃତ୍ତି ବା ତାମସିକ ବୃତ୍ତି ବାଲା ଏହି ସବୁ ଆମର ପୂର୍ବ ଜନ୍ମର ପ୍ରାରବ୍ଧର ଫଳ ।

ଏହି ପ୍ରାରବ୍ଧର ତିନିପ୍ରକାରର ଫଳ ମିଳେ -

ଇଷ୍ଟ -: ଆମେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ବା ଇଚ୍ଛିତ ଫଳ । ଯେପରି ଆମେ କହିବା ମୋର ବହୁତ ବର୍ଷରୁ ଭଗବଦ୍ ଗୀତା ଶିଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା, ଶ୍ରୀଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରୁ ଏବେ ସେହି ଅବସର ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା ।

ଅନିଷ୍ଟ -: ପରିବାରରେ କୌଣସି ପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଚାଲିଗଲେ । ଆମେ ଚାହୁଁ ନଥିଲେ ମାତ୍ର ସେ ଚାଲିଗଲେ । ଆମର ଗୀତା କ୍ଲାସ୍ ଚାଲୁଥିବା ସମୟରେ ଫୋନ କଲ୍ ଆସିଲା । ଆମେ କଥା ହେବାକୁ ଚାହୁଁ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ କଥା ହେଲେ । ଅନିଷ୍ଟ ଫଳର ଅର୍ଥ ହେଲା ପ୍ରିୟର ବିୟୋଗ ଓ ଅପ୍ରିୟର ପ୍ରାପ୍ତି ।

ମିଶ୍ରିତ -: ସେହି ସମାନ ବିଷୟ ଯାହା କେବେ ପ୍ରିୟ ହୋଇଥାଏ, ପରେ ପୁଣି କେବେ ଅପ୍ରିୟ ବି ହୋଇଯାଏ।

ଏହି ତିନି ପ୍ରକାରର ଫଳ ଆମକୁ ଆମର ପ୍ରାରବ୍ଧରୁ ମିଳିଥାଏ। ସେହିପରି ସଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିବା ଓ ପ୍ରାରବ୍ଧରୁ ମିଳିଥିବା ଫଳ ମିଶି, ଏହି ଜନ୍ମରେ ଆମର ପୂରା ଖାତା ତିଆରି ହୁଏ।

ଏହି ଦୁଇଟି ଚୌରାଶି ଲକ୍ଷ ଯୋନିକୁ ମିଳିଥାଏ। କିନ୍ତୁ ତେୟାଅଶୀ ଲକ୍ଷ ଅନେଶତ ହଜାର ନ'ଶହ ଅନେଶତ ଯୋନିଙ୍କୁ ତୃତୀୟ ଫଳ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ ନାହିଁ ଯାହାକୁ **କ୍ରିୟମାଣ** କୁହାଯାଏ । ଏହା ଦେବତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ମିଳିନଥାଏ । କେବଳ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ମିଳିଥାଏ ।

ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଏହି ଜୀବନରେ ଯାହା କିଛି ପାପ ଓ ପୂଣ୍ୟ ତାକୁ ନୂଆ ରୂପରେ କରିବାକୁ ଅର୍ଥାତ୍ **ଏହି ଜୀବନରେ ଯେଉଁ ନୂତନ କର୍ମ କରାଯାଏ ତାହା କ୍ରିୟମାଣ କର୍ମ କୁହାଯାଏ।**

ଏହି କ୍ରିୟମାଣ କର୍ମର ଦୁଇଟି ଅଂଶ ହୋଇଥାଏ -:

ଗୋଟିଏ ତାର **ଫଳ ଅଂଶ** ତଥା ଦ୍ଵିତୀୟଟି **ସଂସ୍କାର ଅଂଶ । ଫଳ ଅଂଶର ଅର୍ଥ ଆମେ ଯେଉଁ କର୍ମ କରୁଛନ୍ତି ତାର ଫଳ ଅଂଶ ଏବଂ ତାହା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ସଂସ୍କାରକୁ ସଂସ୍କାର ଅଂଶ କୁହାଯାଏ।** ଆମକୁ କେଉଁ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରିୟ ଅଟେ ? ଆମକୁ କେଉଁ ଭଳି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସଙ୍ଗତିରେ ରହିବା ପସନ୍ଦ ? କେଉଁ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରିୟ ? କେଉଁ ସ୍ଥାନ ପ୍ରିୟ ଅଟେ ?

ଶୁଦ୍ଧ ଓ ଅଶୁଦ୍ଧ, ଦୁଇପ୍ରକାରର ସଂସ୍କାର ଆମ ଭିତରେ ଆସିଥାଏ । ଆମେ ଯେପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ତାହା ଦ୍ୱାରା ଶୁଦ୍ଧ କିମ୍ବା ଅଶୁଦ୍ଧ ସଂସ୍କାର ନିର୍ମାଣ ହୋଇଥାଏ ।

ଫଳ ଅଂଶ ମଧ୍ୟ ଦୁଇପ୍ରକାରର ହୋଇଥାଏ । ଆମେ ଯେଉଁ କର୍ମ କରିଥାନ୍ତି ତାହାର ଦୁଇପ୍ରକାର ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ।

ଗୋଟିଏ **ଦୃଷ୍ଟ ଫଳ**, ଅନ୍ୟଟି **ଅଦୃଷ୍ଟ ଫଳ**।

ଯାହା ଦେଖାଯାଏ, ତାହା ଦୃଷ୍ଟ ଫଳ । ଏହାକୁ ଆମେ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ଯେ, ଆମ କର୍ମ ଅନୁସାରେ ଆମକୁ ଏହି ଫଳ ମିଳିଛି। ଯେପରି ଆମେ କେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି ଖରାପ ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି, ସେ ପ୍ରତିବଦଳରେ ଆମ ପ୍ରତି ଖରାପ କଲା ।

ପୁନଶ୍ଚ ଦୃଷ୍ଟ ଫଳ ମଧ୍ୟ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ।

ଗୋଟିଏ **ତତ୍କାଳ ଫଳ** ଅର୍ଥାତ୍ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ମିଳୁଥିବା ଫଳ । ଅନ୍ୟଟି କିଛି ଦିନ ପରେ ମିଳୁଥିବା **କାଳାନ୍ତରୀତ ଫଳ** । କିଛି ଦିନ ପରେର ଅର୍ଥ ତାହା କିଛି ଦିନ ପରେ ହୋଇପାରେ, କିଛି ବର୍ଷ ପରେ ଅଥବା ପୁନର୍ଜନ୍ମ ପରେ ବି ମିଳିପାରେ, ତେଣୁ ତାହାକୁ କାଳାନ୍ତରୀତ ଫଳ କୁହାଯାଏ।

ପୁଣି ଅଦୃଶ୍ୟ ଫଳ ମଧ୍ୟ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ।

ଲୌକିକ ଫଳ ତଥା **ଅଲୌକିକ ଫଳ**

ଆମକୁ ଜଣାନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଆମ ସହିତ କିଛି ଭଲ ହେଲା ଏବଂ ଏହା କାହିଁକି ହେଲା? ଏହା ଏକ ଅଦୃଶ୍ୟ ଫଳ । ଆମେ ଭାବୁଛୁ ଯେ ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛୁ, ଯେଉଁ କାରଣରୁ ଏହା ଆମ ସହିତ ଘଟୁଛି । ଯେତେବେଳେ ଆମ ସହିତ କିଛି ଖରାପ ଘଟଣା ଘଟେ, ଆମେ କହିଥାଉ ଯେ ଆମର ପୂର୍ବ ଜନ୍ମରେ ଆମେ ନିଶ୍ଚିତ କିଛି ପାପ କରିଛୁ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଆମକୁ ଏସବୁ ଭୋଗିବାକୁ ପଡୁଛି । ଏହା କେଉଁ କାରଣରୁ ଘଟୁଛି ଆମେ ଜାଣୁ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଆମକୁ ଏ ଫଳ ମିଳୁଛି , ତେଣୁ ଏହା ଅଦୃଶ୍ୟ ।

ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ ତିନି ପ୍ରକାରର ଫଳ ମିଳେ - ଭଲ , ଖରାପ ଓ ମିଶ୍ରିତ ।

ଅଲୌକିକ ଫଳ, ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ଭଗବାନ ଏଠାରେ କହୁଛନ୍ତି ଓ ଏହି କାରଣରୁ ଆମକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚାର୍ଟଟିକୁ ବୁଝିବାକୁ ହେବ । ଯେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟ ତାର କର୍ମ ଫଳ ତ୍ୟାଗ କରିଦେବ କିମ୍ବା ତ୍ୟାଗ କରିବ ନାହିଁ, ତାର ଦୁଇପ୍ରକାର ପରିଣାମ ହୋଇଥାଏ। କ୍ରିୟମାଣ କର୍ମର ଫଳ ଅଂଶ, ତାର ଅଦୃଶ୍ୟ ଫଳର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଓ ସେହି ଅଲୌକିକର ଦ୍ୱିତୀୟ ଫଳ ନାନୁବୃତ୍ତି ।

ଗୋଟିଏ **ପୁନରାବୃତ୍ତି** ତଥା ଅନ୍ୟଟି **ନାନୁବୃତ୍ତି** ।

ପୁନରାବୃତ୍ତିର ଅର୍ଥ ହେଉଛି -:

"पुनरपि जननं पुनरपि मरणं,

पुनरपि जननी जठरे शयनम्।

ଅର୍ଥାତ୍ ବାରମ୍ବାର ଜନ୍ମ ନେବା, ବାରମ୍ବାର ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିବା, ନଅ ମାସ ଯାଏଁ ବାରମ୍ବାର ମାତୃ ଗର୍ଭରେ ଶୋଇବା।

ଆମେ କେବେ ମନୁଷ୍ୟ ଜନ୍ମ ନିଅନ୍ତି ତ କେବେ ପଶୁ ଜନ୍ମ । କେବେ କୀଟ ପତଙ୍ଗ ପୁଣି କେବେ ପିତୃ ଓ କେବେ ଦେବତା ହୋଇଥାନ୍ତି।

ନାନୁବୃତ୍ତିର ଅର୍ଥ ଆମେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଏହିକଥାକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରି ଏଭଳି ସ୍ଥିତିକୁ ଆସିଯାଇଥାନ୍ତି ଯେ, ଯେଉଁଠି ଆମେ କର୍ମଫଳର

ଇଚ୍ଛା ତ୍ୟାଗ କରିଦେଇଥାନ୍ତି।

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ କହୁଛନ୍ତି ହେ ଅର୍ଜୁନ ! ଯିଏ କର୍ମ ଫଳ ତ୍ୟାଗ କରିଦିଅନ୍ତି, ସେପରି ମନୁଷ୍ୟ କୁକର୍ମର ଫଳ କୌଣସି ବି କାଳରେ ମିଳେନାହିଁ । ତାଙ୍କର ସଞ୍ଚିତ ଫଳ କିମ୍ବା ପ୍ରାରବ୍ଧ ଫଳ ଓ କ୍ରିୟମାଣ ଫଳ କିଛି ମଧ୍ୟ ରହେ ନାହିଁ।

'फलं प्रेत्य भवति तु संन्यासिनां क्वचित्॥'

18.13

ପଞ୍ଚୈତାନି ମହାବାହୋ, କାରଣାନି ନିବୋଧ ମେ
ସାଙ୍ଖ୍ୟେ କୃତାନ୍ତେ ପ୍ରୋକ୍ତାନି, ସିଦ୍ଧୟେ ସର୍ବକର୍ମଣାମ୍॥13॥

ହେ ମହାବାହୁ ! କର୍ମମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତ କରିବାର ଉପାୟ କହୁଥିବା ସାଙ୍ଖ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରରେ ସକଳ କର୍ମ ର ସିଦ୍ଧି ପାଇଁ ପାଞ୍ଚଟି କାରଣ କୁହାଯାଇଛି, ସେଗୁଡିକ ତୁମେ ମୋ ଠାରୁ ଭଲଭାବରେ ଜାଣିନିଅ ।

ବିବେଚନ -:

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ କହୁଛନ୍ତି କି - ହେ ଅର୍ଜୁନ ! ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ମର ସିଦ୍ଧି ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଯେଉଁ ପାଞ୍ଚଟି ଅନୁଶାସନ ଅଛି, ତାହା ତୁମେ ମୋଠାରୁ ଶୁଣ। ଏଠାରେ ଶ୍ରୀଭଗବାନ କର୍ମର ସିଦ୍ଧି ବିଷୟରେ କହୁଛନ୍ତି । ଜଣେ ଗୁରୁଜୀଙ୍କର ଦୁଇଜଣ ଶିଷ୍ୟ ଥିଲେ।

ତାଙ୍କର ଅନ୍ତିମ ସମୟରେ ସେ ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ରୂପେ କାହାକୁ ଚୟନ କରିବେ ଚିନ୍ତାକଲେ । ସେ ଦେଇଥିବା ଶିକ୍ଷା କିଏ ସଠିକ୍ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ଭାବି ସେ ଦୁଇ ଶିଷ୍ୟଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା ନେବାକୁ ସେ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ପାଖକୁ ଡାକି ଉଭୟଙ୍କୁ ତିନି ଟଙ୍କା ଲେଖାଁଏ ଦେଲେ । ସେତେବେଳେ ଏକ ଟଙ୍କା ବହୁତ ମୂଲ୍ୟବାନ ଥିଲା । ଗୁରୁଜୀ ଉଭୟ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ କହିଲେ - "ତୁମେ ଦୁଇଜଣ ଯାଇ ଏକ ଟଙ୍କା ଏମିତି ସ୍ଥାନରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବ ଯେଉଁଠି କାମରେ ଲାଗିବ ଏବଂ ଆଉ ଏକ ଟଙ୍କା ଏମିତି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବ ତାହା ନା ସେଠାରେ କାମରେ ଆସିବ ନା ଏଠାରେ କାମରେ ଆସିବ।"

ଦୁଇ ଶିଷ୍ୟ ଚାଲିଗଲେ ଏବଂ କିଛି ସମୟ ପରେ ଫେରି ଆସିଲେ । ପ୍ରଥମ ଶିଷ୍ୟ ଫେରିଲା ପରେ ଗୁରୁଜୀ ପଚାରିଲେ, "ତୁମେ କ'ଣ କରିଛ ?" ସେ କହିଲା ଗୁରୁଜୀ ମୁଁ ଏକ ଟଙ୍କାରେ ପେଟ ଭରି ପୁରୀ ଖାଇଲି ଓ ମାସ ସାରା ଖାଇବା ଲାଗି ବାକି ପଇସା ସଞ୍ଚୟ ଖାତାରେ ଜମା କଲି । ଆଉ ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା ସାଧୁମାନଙ୍କୁ ଦାନ କରିଦେଲି ଅନ୍ୟ ଟଙ୍କାଟିଏ ଫେରେଇ ଆଣିଛି । ସେ କହିଲା ଯେଉଁ ଟଙ୍କାଟିଏ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଉଛି ତାହା ଏଠିକାର, ସାଧୁଙ୍କୁ ଦେଇଥିବା ଟଙ୍କା ସେଠିକାର ଏବଂ ପୁରୀ ଖାଇବାରେ ଯେଉଁ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲା ତାହା ନା ଏଠାର ନା ସେଠାର ।

ଦ୍ବିତୀୟ ଶିଷ୍ୟ ଆସି କହିଲେ ଗୁରୁଜୀ ଏକ ଟଙ୍କାରେ ମୁଁ ପୁରିର ଭଣ୍ଡାରା କରି ଏକହଜାର ସାଧୁଙ୍କୁ ଭୋଜନ କରାଇ ଦେଲି । ଆଉ ଏକ ଟଙ୍କା ନଦୀରେ ପକାଇ ଦେଲି, ବାକି ଟଙ୍କାରେ ମୁଁ ନିଜେ ଭୋଜନ କରି ଆଗାମୀ ଦୁଇମାସ ପାଇଁ ଭୋଜନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛି। ତାହା ଏଠିକାର ହୋଇଗଲା । ସାଧୁଙ୍କ ଭୋଜନରେ ଯେଉଁ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲା ତାହା ସେଠିକାର ହୋଇଗଲା ଓ ଯେଉଁ ଟଙ୍କା ଟିକୁ ନଦୀରେ ପକାଇ ଦେଲି ତାହା ନା ଏଠି ରହିଲା ନା ସେଠି ରହିଲା ।

ଏବେ ଗୁରୁଜୀ କହିଲେ ଦ୍ବିତୀୟ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ କହିଲେ , ତୁମେ **"ଏଠାରେ"(यहाँ)** ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ସଠିକ୍ ଭାବେ ବୁଝିଛ । ପ୍ରଥମ ଶିଷ୍ୟ **"ଏଠାରେ"** ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ଗୁରୁଜୀଙ୍କ ଗଦି ବା ଆସନକୁ ବୁଝିଥିଲା । ସେ ଏହି ଶବ୍ଦକୁ ସାଂସାରିକ ଜୀବନରେ କିପରି ଉପଯୋଗ କରିହେବ ତାହା ବୁଝିଥିଲା। ଗୁରୁଜୀ ଦ୍ବିତୀୟ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ନିଜର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଘୋଷିତ କଲେ ।

କେଉଁ କେଉଁ କର୍ମ ଏହି ଜୀବନରେ କାମରେ ଆସିବ, କେଉଁ କର୍ମ ଜୀବନର ଅନ୍ତ ପରେ କଲ୍ୟାଣକାରୀ ହେବ ଓ କେଉଁ କର୍ମ ଏହି ଦୁଇଟିରୁ ମତେ ମୁକ୍ତ କରିପାରିବ, ଯିଏ ଏହା ବୁଝିଗଲା, ଯାହାର ବିବେକ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇଗଲା, ସେ ହିଁ ଜୀବନରେ ଭଗବଦ୍ ଗୀତା ପଢ଼ି ଆତ୍ମସାତ୍ କରିବାରେ ଲାଗିପଡିବ ।

18.14

ଅଧିଷ୍ଠାନଂ(ନ୍) ତଥା କର୍ତା, କରଣଂ(ଞ୍) ଚ ପୃଥଗ୍ୱିଧମ୍
ବିବିଧାଶ୍ଚ ପୃଥକ୍ଚେଷ୍ଟା , ଦୈବଂ(ଞ୍) ଚୈବାତ୍ର ପଞ୍ଚମମ୍॥14॥

ଏହି ବିଷୟରେ ଅର୍ଥାତ୍ କର୍ମମାନଙ୍କ ସିଦ୍ଧି ରେ ଅଧିଷ୍ଠାନ,କର୍ତ୍ତା, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର କରଣ, ନାନା ପ୍ରକାର ଚେଷ୍ଟା ଏବଂ ସେହିପରି ପଞ୍ଚମ ହେତୁ ଦୈବ ଅଟେ ।

ବିବେଚନା -:

ଏହି ଶ୍ଳୋକଟି ଭଗବଦ୍ ଗୀତାର ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ଳୋକଗୁଡିକ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ। କାରଣ ଏହା ଜୀବନକୁ ସ୍ୱଷ୍ଟତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ କହିଲେ, ହେ ଅର୍ଜୁନ! ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟର ସଫଳତା ପାଇଁ ପାଞ୍ଚଟି କାରଣ ଅଛି । ଆୟୁର୍ବେଦରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଗରମ ପାଣିରେ କେବେ ବି ମହୁ ପିଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ କାରଣ ଏହା ମାଂସକୁ ତରଳାଇ ଦିଏ । ଏହା ନିଷେଧ ଅଟେ, କିନ୍ତୁ ଆଜିକାଲି ଡାକ୍ତରମାନେ କୁହନ୍ତି, ଗରମ ପାଣିରେ ମହୁ ମିଶାଇ ପିଅ, ତୁମେ ପତଳା ହୋଇଯିବ । ଆୟୁର୍ବେଦରେ ଏହା ନିଷେଧ, କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତରମାନେ ଏହାକୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରନ୍ତି। ଉଭୟେ ସଠିକ୍ । ଆୟୁର୍ବେଦ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ସୁରକ୍ଷା ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି । ଶରୀର ତରଳିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ମହୁ ସହିତ ଗରମ ପାଣି ପିଇବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ଡାକ୍ତରମାନେ ଏହାକୁ ବିଦେହ ବୋଲି କୁହନ୍ତି, କାରଣ ଏପରି କରିବା ଦ୍ବାରା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ମୋଟାରୁ ପତଳା ହୋଇଯାଏ।

କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଏହି ପାଞ୍ଚଟି ସୂତ୍ର ଯୋଗୁଁ ସଫଳ ହୋଇ ପାରିବ । ଯଦି କେହି ବ୍ୟବସାୟ କରିବାକୁ, ଚାକିରୀ କରିବାକୁ, ଖେଳାଳୀ ହେବାକୁ, ଧନୀ ହେବାକୁ, ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହେବାକୁ, ସାଧକ ହେବାକୁ କିମ୍ବା ଗୀତାବ୍ରତୀ ହେବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ତେବେ ଏହି ପାଞ୍ଚଟି ସୂତ୍ର ସାହାଯ୍ୟ କରେ । କେବଳ ଏହି ପାଞ୍ଚଟି ସୂତ୍ର ସହିତ ତୁମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନରେ ସଫଳ ହୋଇପାରିବ ।

ଏହି ପାଞ୍ଚଟି ଆବଶ୍ୟକ ସୂତ୍ର ହେଲା -:

ଅଧିଷ୍ଠାନ, କର୍ତ୍ତା, କରଣ, ଚେଷ୍ଟା ଓ ତ୍ୟାଗ।

କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ସଫଳତା ପାଇବାକୁ ହେଲେ ଏହାର ମୂଳଦୁଆ ବା **ଅଧିଷ୍ଠାନ** ଠିକ୍ ହେବା ଉଚିତ୍ । କର୍ମର ଫଳାଫଳ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ନୁହେଁ ବରଂ ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ ।

ଧରାଯାଉ ଆମେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବୋକା ବନେଇବା ପାଇଁ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କର ହିତ ସାଧନ କରିବା ପାଇଁ ସମାନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲୁ। ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଫରକ୍ ହେତୁ ଏହାର ଫଳାଫଳ ବଦଳିଗଲା। ଲକ୍ଷ୍ୟ ବହୁତ ଭଲ କିନ୍ତୁ ଯଦି କେହି **କର୍ତ୍ତା** ନାହାଁନ୍ତି ତେବେ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ ହେବ ନାହିଁ। କର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟର ଉପଯୁକ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ।

ତୃତୀୟ ସୂତ୍ର ହେଉଛି **କରଣ** -

ଆମ ପାଖରେ ଚଉଦଟି କରଣ ଅଛି -

ଚାରି ଗୋଟି ଅନ୍ତଃ କରଣ ଯଥା - ମନ, ବୁଦ୍ଧି, ଚିତ୍ତ ଓ ଅହଙ୍କାର ।

ଦଶଗୋଟି ବାହ୍ୟ କରଣ ଯଥା - ପାଞ୍ଚ ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟ ଓ ପାଞ୍ଚ କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟ।

ଏହି ଚଉଦଟି କରଣ ସହିତ ଅନେକ ଉପକରଣ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

ଚକ୍ଷୁ ଏକ କରଣ ଅଟେ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଆମେ ଦେଖିପାରୁ । ଚଷମା ହେଉଛି ଉପକରଣ । ମତେ ଭଲ ଦେଖାଯିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଚଷମା ବ୍ୟବହାର କରେ । କରଣକୁ ସହଯୋଗ କରିବା ବାଲାକୁ ଉପକରଣ କୁହାଯାଏ। ଏହା ମଧ୍ୟ ବହୁତ ଆବଶ୍ୟକ। ଏହାର ସହଯୋଗ ବିନା କାମ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ। ସାଧନ ବିନା କିଛି ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ। ଗୀତା ଶ୍ରେଣୀ ଚଲାଇବା ଲାଗି ଅନେକ ସାଧନ ବା ଉପକରଣର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡେ। ସାଧନର ଅଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ ହୁଏନାହିଁ।

ଅଧିଷ୍ଠାନ ଅଛି, କର୍ତ୍ତା ଅଛନ୍ତି, କରଣ ମଧ୍ୟ ଅଛି, ମାତ୍ର ଚେଷ୍ଟା ବା ପ୍ରୟାସ ନାହିଁ ।

ଜଣେ ବାପା ଦୋକାନଟିଏ ଖୋଲିଲେ , ବହୁତ ଜିନିଷ ପତ୍ର ଆଣି ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ଦୋକାନଟିକୁ ସଜାଡି ଦେଲେ । ମାତ୍ର ପୁଅ ଏଗାରଟା ଯାଏ ଶୋଇ

ରହିଲା । ଦିନ ଗୋଟାଏ ବେଳକୁ ଦୋକାନକୁ ଯାଇ ଓ ତିନିଟା ଚାରିଟା ବାଜିଲେ ସେଠାରୁ ଚାଲିଆସେ । ଏହା ହେଉଛି ପ୍ରୟାସ ବା ଚେଷ୍ଟାର ଅଭାବ । ସବୁକିଛି ଥାଇ ମଧ୍ୟ ପୁରୁଷାର୍ଥର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ କର୍ମ ସିଦ୍ଧି ହୁଏନାହିଁ ।

ପଞ୍ଚମ ତଥା ଶେଷ ହେଉଛି **ଦୈବ**

ଏବେ ଦୋକାନ ଖୋଲିଗଲା । ମାତ୍ର ଅଚାନକ କରୋନା ଆସିଗଲା । ନୂଆ ମାଲ୍ ଆସିଥିଲା କିନ୍ତୁ ଲକ୍ ଡାଉନ୍ ହେଲା । ସବୁ ମାଲ୍ ଖରାପ ହୋଇଗଲା । ଏଥିରେ ତ ତାର ଦୋଷ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ କୋଡିଏ ପ୍ରତିଶତ ଦୈବ ବା ପ୍ରାରବ୍ଧର ଥାଏ । କାହାର **ଦୈବ** ବା **ଭାଗ୍ୟ** ଯଦି ଖରାପ ଅଛି, ତେବେ ପ୍ରୟାସ ଦ୍ଵାରା ଭାଗ୍ୟକୁ ବଦଳାଇ ହେବ । ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ମନୁଷ୍ୟକୁ ପୁରୁଷାର୍ଥ ଦ୍ଵାରା ଭାଗ୍ୟକୁ ବଦଳାଇବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି ।

18.15

ଶରୀରବାଙ୍ମନୋଭିର୍ୟତ୍, କର୍ମ ପ୍ରାରଭତେ ନରଃ
ନ୍ୟାୟ୍ୟଂ(ମ୍) ବା ବିପରୀତଂ(ମ୍) ବା, ପଞ୍ଚୈତେ ତସ୍ୟ ହେତବଃ ॥15॥

ମନୁଷ୍ୟ ମନ, ବାଣୀ ଓ ଶରୀର ଦ୍ଵାରା ଶାସ୍ତ୍ରାନୁକୂଳ ଅଥବା ବିପରୀତ, ଯାହା କିଛି ବି କର୍ମ କରେ, ଏହି ପାଞ୍ଚଟି ହିଁ ତାହାର କାରଣ ।

ବିବେଚନ -:

ଶ୍ରୀଭଗବାନ କହୁଛନ୍ତି କି ହେ ଅର୍ଜୁନ ! ମନୁଷ୍ୟ ମନ, ବାଣୀ ଏବଂ ଶରୀର ଦ୍ଵାରା ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁକୂଳ ବା ଶାସ୍ତ୍ର ବିରୋଧୀ ଯେଉଁ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ସେଥିପାଇଁ ଏହି ପାଞ୍ଚଟି କାରଣ ହିଁ ଦାୟୀ ହୋଇଥାଏ ।

18.16

ତତ୍ରୈବଂ(ମ୍) ସତୀ କର୍ତାରମ୍, ଆତ୍ମାନଂ(ଙ୍) କେବଲଂ(ନ୍) ତୁ ୟଃ
ପଶ୍ୟତ୍ୟକୃତବୁଦ୍ଧିତ୍ଵାନ୍, ନ ସ ପଶ୍ୟତି ଦୁର୍ମତିଃ ॥16॥

ପରନ୍ତୁ ଏପରି ପାଞ୍ଚଟି ହେତୁ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯିଏ ସେହି (କର୍ମ) ବିଷୟ ରେ କେବଳ (ଶୁଦ୍ଧ) ଆତ୍ମା କୁ କର୍ତ୍ତା ଦେଖେ, ସେହି ଦୁର୍ମତି ଠିକ୍ ଦେଖେ ନାହିଁ; କାରଣ ତା'ର ବୁଦ୍ଧି ଶୁଦ୍ଧ ନୁହେଁ ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ନିଜ ବିବେକକୁ ମହତ୍ତ୍ଵ ଦେଇ ନାହିଁ ।

ବିବେଚନ -:

ଶ୍ରୀଭଗବାନ କହୁଛନ୍ତି କି ମନୁଷ୍ୟ ଅଶୁଦ୍ଧ ବୁଦ୍ଧି କାରଣରୁ ଶୁଦ୍ଧ ସ୍ଵରୂପ ଆତ୍ମାକୁ କର୍ତ୍ତା ବୋଲି ଭାବିନିଏ । ତାକୁ ଜଣା ପଡୁନାହିଁ କି ମୁଁ କିଛି କରୁ ନାହିଁ । ସବୁ ଈଶ୍ଵର ହିଁ କରାଉଛନ୍ତି, କାରଣ ଆତ୍ମା କେବେ ବି କର୍ତ୍ତା ହୋଇ ନପାରେ ।

18.17, 18.18

ୟସ୍ୟ ନାହଙ୍କୃତୋ ଭାବୋ, ବୁଦ୍ଧିର୍ୟସ୍ୟ ନ ଲିପ୍ୟତେ
ହତ୍ଵାପି ସ ଇମାଁଲ୍ଲୋକାନ୍, ନ ହନ୍ତି ନ ନିବଧ୍ୟତେ ॥17॥
ଜ୍ଞାନଂ(ଞ୍) ଜ୍ଞେୟଂ(ମ୍) ପରିଜ୍ଞାତା, ତ୍ରିବିଧା କର୍ମଚୋଦନା
କାରଣଂ(ଙ୍) କର୍ମ କର୍ତେତି, ତ୍ରିବିଧଃ(ଖ୍) କର୍ମସଙ୍ଗ୍ରହଃ ॥18॥

ଯାହାର ଅହଂକୃତ ଭାବ ନାହିଁ ଏବଂ ଯାହାର ବୁଦ୍ଧି ଲିପ୍ତ ନୁହେଁ, ସେ ଯୁଦ୍ଧରେ ଏ ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ଙ୍କୁ ମାରି ମଧ୍ୟ ମାରେ ନାହିଁ କି ବନ୍ଧନ ରେ ପଡେ ନାହିଁ ।
ଜ୍ଞାନ, ଜ୍ଞେୟ ଓ ପରିଜ୍ଞାତା - ଏ ତିନୋଟି ଦ୍ଵାରା କର୍ମପ୍ରେରଣା ହୁଏ ଏବଂ କରଣ, କର୍ମ ଓ କର୍ତ୍ତା।- ଏ ତିନୋଟି ଦ୍ଵାରା କର୍ମସଂଗ୍ରହ ହୁଏ ।

ବିବେଚନ -:

ଶ୍ରୀଭଗବାନ କହୁଛନ୍ତି ହେ ଅର୍ଜୁନ !

ଜ୍ଞାତା, ଜ୍ଞାନ ଓ ଜ୍ଞେୟ ଏହି ତିନିଟି ହେଉଛି କର୍ମର ପ୍ରେରଣା ।

କର୍ତ୍ତା, କରଣ ଓ କ୍ରିୟା ଏହି ତିନିଟି ପ୍ରକାର କର୍ମ ସିଦ୍ଧତା ଦର୍ଶାନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀଭଗବାନ ଏଠାରେ ନୂତନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣନ କରିଛନ୍ତି -

ଜ୍ଞାତା, ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଜ୍ଞେୟ ।

ପରିଜ୍ଞାତା (ସମ୍ୟକ୍ ଜ୍ଞାନ), ଜ୍ଞେୟ, ଜ୍ଞାନମ୍ ଏବଂ ଜ୍ଞେୟମ୍ ।

ପରିଜ୍ଞାତା : - ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜ୍ଞାନ, ଜ୍ଞେୟକୁ ଧାରଣ କରିବା ବାଲା ସାଧାରଣ ସୂତ୍ରର ଭାବ ।

ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଥାତ୍ ଜାଣିବା, ଜ୍ଞେୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଜ୍ଞାନକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା ।

ଏହା ସହିତ ଶ୍ରୀଭଗବାନ କହୁଛନ୍ତି କି ତିନୋଟି କ୍ରିୟା ଅଛନ୍ତି ।

କର୍ମ ସଂଗ୍ରହ କାହାକୁ କୁହନ୍ତି -

ଏକ କର୍ତ୍ତା, ଏକ କରଣ ଏବଂ ଏକ କର୍ମ ।

ଆଉ ଏକ ସ୍ଥୂଳ କର୍ମର କଥା ।

ପୂର୍ବେ ଆମେ ଯେଉଁ ପାଞ୍ଚଟି କଥା ଦେଖିଥିଲୁ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ତିନିଟି କଥା ଶ୍ରୀଭଗବାନ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ହିଁ କହିଛନ୍ତି ।**କର୍ତ୍ତା, କରଣ ଏବଂ କର୍ମ ।**

କର୍ମରେ **ଅନିଷ୍ଟ** ଅଛି, **ଇଷ୍ଟ** ବି ଅଛି ଏବଂ **ମିଶ୍ରିତ** ଫଳ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

ଶ୍ରୀଭଗବାନ ଏହାକୁ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ।

କର୍ମ ପ୍ରେରଣା ଏବଂ କର୍ମ ସଂଗ୍ରହ ।

କର୍ମର ପ୍ରେରଣା ଦାତା - ଜ୍ଞାତା, କରଣ ଏବଂ କ୍ରିୟା ।

ଶ୍ରୀଭଗବାନ ଉନ୍ନବିଂଶ ଶ୍ଳୋକରେ ଜ୍ଞାନକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ଜ୍ଞାତା-ଜ୍ଞେୟକୁ ଛାଡ଼ିବା କଥା କୁହନ୍ତି । ଏହା ଏଥିପାଇଁ କହିଛନ୍ତି କି ଜ୍ଞାତା ଏବଂ ଜ୍ଞେୟ ଠାରୁ ଜ୍ଞାନ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ । କର୍ତ୍ତା, କରଣ ଓ କର୍ମ ମଧ୍ୟରୁ କରଣକୁ ଛାଡି କର୍ତ୍ତା ଓ କର୍ମକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା କଥା ମଧ୍ୟ କୁହନ୍ତି । ସମସ୍ତ ଛ' ଗୋଟି ମଧ୍ୟରୁ ତିନିଟି ନେବା - ଜ୍ଞାନ, କର୍ତ୍ତା ଓ କର୍ମ । କାରଣ ପରିସ୍ଥିତି ଏପରି ଆସେ କି କେବଳ ଜ୍ଞାନ, କର୍ତ୍ତା ଓ କର୍ମକୁ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହୁଏ।

ଆଗକୁ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ତିନି ପ୍ରକାର ଜ୍ଞାନ, ତିନି ପ୍ରକାର କର୍ତ୍ତା ଓ ତିନି ପ୍ରକାର କର୍ମ ବିଷୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବେ।

ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ ପରି ଏକ ସୁନ୍ଦର ଓ ପବିତ୍ର ପର୍ବର ଦିନ ଆଜି । ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ଭଗବାନଙ୍କର ଜନ୍ମ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ବିଶ୍ୱାସର ସହ ସର୍ବେଦ ପାଳନ କରାଯାଏ।

भवानी शंकरो वन्दे श्रद्धा-विश्वास रूपिणौ |

ଗୋସ୍ୱାମୀ ଜୀ ଯେତେବେଳେ ମାତା ପାର୍ବତୀ ଓ ଭଗବାନ ଶିବଙ୍କର ସ୍ତୁତି କଲେ ତାହା ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା। ମାତା ପାର୍ବତୀ ଶ୍ରଦ୍ଧା ହେଲେ ପ୍ରଭୁ ଶିବ ବିଶ୍ୱାସ ଅଟନ୍ତି ।

ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ ଶ୍ରୀଗଣେଶଜୀଙ୍କୁ ପୂଜାର ବିଧାନ ଅଛି । ଯଜ୍ଞରେ ପ୍ରଥମ ଭାଗ ତାଙ୍କର ହୋଇଥାଏ ।

ଆମେ ଜାଣିଛେ ଶ୍ରୀଗଣେଶ ବୁଦ୍ଧି ଏବଂ ଜ୍ଞାନର ଦେବତା । ଏହା ସିଦ୍ଧ ଯେ ସେ ଅସୁମାରୀ ବୁଦ୍ଧିର ଭଣ୍ଡାର ହୋଇଥିବେ । ଯାହା ପାଖରେ ଯାହା ଥାଏ ସେ ତାହା ହିଁ ବାଣ୍ଟନ୍ତି ।

ବୁଦ୍ଧିମାନଙ୍କ ଲକ୍ଷଣ କଣ ?

ବୁଦ୍ଧିମାନ ଆମେ ତାଙ୍କୁ କହିବା, ଯିଏ କମ କଥା କୁହନ୍ତି ଓ ଅଧିକ ଶୁଣନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଶ୍ରୀଗଣେଶଙ୍କର କାନ ବଡ଼ ବଡ଼ କିନ୍ତୁ ମୁହଁ ଛୋଟ ଏବଂ କାନରେ କିଛି ଭୁଲ କଥା ପ୍ରବେଶ ନକରୁ ସେଥିପାଇଁ କାନରେ ବଡ଼ ବଡ଼ କୁଲା ଭଳି କାନ ଲଗେଇଛନ୍ତି ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଯାହା ଠିକ୍ ତାହା କାନରେ ପ୍ରବେଶ କରୁ, ଅଳିଆ ତଥା ଅନାବଶ୍ୟକ କଥା ବାହାରକୁ ବାହାରି ଯାଉ ।

सार-सार को गति लहे, थोथा देय उड़ाय |

ଅର୍ଥାତ୍ ଯିଏ ସାର ପଦାର୍ଥକୁ ଧରି ନିଏ ଓ ଅସାର ପଦାର୍ଥକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ ନାହିଁ ।

ଶ୍ରୀଗଣେଶଙ୍କର ହଜମ କରିବା ଶକ୍ତି ବହୁତ । ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କ ଉଦର ବଡ଼ ଦିଶେ । ସେ ଲମ୍ବୋଦର ଭାବେ ମଧ ପୂଜିତ। ଶ୍ରୀଗଣେଶ କୁହନ୍ତି ମୁଁ ଉଦରକୁ ବଡ଼ କରି ସବୁ କଥାକୁ ହଜମ କରିନିଏ ।

ସେ ସବୁଠାରୁ ବୁଦ୍ଧିମାନ ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ଅଳସୁଆ ହୋଇ ବସି ରୁହନ୍ତିନି କିମ୍ବା ଖାଲି ବସି ବସି ଖାଉ ନଥାନ୍ତି । ସେ ଅଧିକ କର୍ମଠ ହୋଇଥିବାରୁ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସର୍ବାଗ୍ରେ ଉଦାହରଣ ସାଜିଛନ୍ତି । ଆହୁରି ମଧ ଶ୍ରୀଗଣେଶ ଦୁଇ ହାତକୁ ଚାରି ହାତରେ ପରିଣତ କରି ଚତୁର୍ଭୁଜ ଶ୍ରୀଗଣେଶ ବୋଲାଇଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶଙ୍କ ଚାରି ହାତରେ ସେ କ'ଣ ସବୁ ଧାରଣ କରନ୍ତି ?

ପ୍ରଥମ ହସ୍ତରେ **ଅଙ୍କୁଶଃ**, ଅର୍ଥାତ୍ ମନ ଉପରେ କିପରି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ତାହା ଶିଖିବା। Do's and Don'ts ର ସର୍ବଦା ସ୍ମରଣ ରଖିବା । କ'ଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ଓ କ'ଣ କରିବା ଅନୁଚିତ ?

ମାତା ସୀତା ଲକ୍ଷ୍ମଣରେଖାର ଅଙ୍କୁଶ ନମାନି ରେଖା ଲଙ୍ଘନ କରିଦେଲେ ପରିଣାମ କ'ଣ ହେଲା ସମସ୍ତେ ଜାଣିଛେ। ହନୁମାନ ଲଙ୍କାରୁ ଫେରିଲା ପରେ ଶ୍ରୀରାମ ପଚାରିଲେ ସୀତା କିପରି ଅଛନ୍ତି ? ହନୁମାନ କହିଲେ ମାତା ସୀତା ଅଶୋକ ବୃକ୍ଷର ଚାରିପାଖରେ ଏକ ଲକ୍ଷ୍ମଣରେଖା ଟାଣି ବସିଛନ୍ତି। ସେ ରେଖାକୁ କେବେ ଲଙ୍ଘୁ ନାହାନ୍ତି । ତେବେ ସୀତା ମାତା ବୁଝିପାରି ଥିଲେ ଯେ ଥରେ ଅଙ୍କୁଶ ନମାନି ଯେଉଁ ଭୁଲ କରିଛନ୍ତି ସେ ଭୁଲ୍ ଆଉ କେବେ କରିବେ ନାହିଁ।

नाम पाहरू दिवस निसी ध्यान तुम्हार कपाट।

लोचन निज पद जंत्रित जाहिं प्राण केहिं बाट||

ପ୍ରାଣ ବାହାରି ଯିବାର ରାସ୍ତା ବି ରଖିନାହିଁ, ଏତେ ବଡ଼ ଅଙ୍କୁଶ ଲଗାଇ ବସିଛି।

ଅଧିକା ଅଙ୍କୁଶ ଲଗେଇ ଥିବା ଲୋକଙ୍କର ଜୀବନ ଦୁଃଖମୟ ହୋଇଯାଏ। ଯିଏ ଅଧିକା ନିୟମବାଦୀ ହୋଇଥାଏ, ତା ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟମାନେ କଷ୍ଟ ପାଇଥାନ୍ତି। ତାଙ୍କ ସହିତ କେହି ମିଶି ନଥାନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନେ କୁହନ୍ତି ସେ ବହୁତ ଉପଦେଶ ଦେଉଛନ୍ତି ,ଏମିତି କରନାହିଁ, ସେମିତି କରନାହିଁ ।

ଗଣେଶ ଭଗବାନ କହିଛନ୍ତି, ଏପରି ନୁହେଁ -

मोदक बाँटो, प्रसन्नता बाँटो।।

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ଭଗବାନଙ୍କ ଦ୍ୱିତୀୟ ହସ୍ତରେ **ମୋଦକ** ଦୃଶ୍ୟମାନ ହୁଏ। ସେ ମୋଦକ ରୂପରେ ଖୁସି ବାଣ୍ଟନ୍ତି । ବେଳେବେଳେ ବିଜ୍ଞାପନ ଆସେ କି କୁଛ୍ ମିଠା ହୋ ଯାଏ । ଗଣେଶ ଭଗବାନ କୁହନ୍ତି କୁଛ୍ ମୋଦକ ହୋ ଯାଏ । ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ ଲଡୁର କଥା ମନେ ପକାଇ ଦିଏ । ଲଡୁ ଖାଇ ଖୁସି ହୋଇଯାଅ ।

ଶ୍ରୀଗଣେଶଙ୍କର ତୃତୀୟ ହାତରେ **ଦାମ** ଅଛି । ଦାମ ଅର୍ଥ ରସୀ ବା ଦଉଡ଼ି । ଅଙ୍କୁଶ ଦ୍ୱାରା ମନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରାଯାଏ । ପୁଣି ବେଳେବେଳେ ଅଙ୍କୁଶ କାମ ନକଲେ ରସୀ ଦ୍ୱାରା ବାନ୍ଧିବାକୁ ପଡିଥାଏ। ଯେଉଁ କଥାରେ ମନ ବୁଝେନାହିଁ ତେବେ ଦଉଡ଼ି ଦ୍ୱାରା ବାନ୍ଧିବାକୁ ପଡେ । ବୁଝାଇବା ଦ୍ୱାରା ଯିଏ ମାନିଲା ତ ଭଲକଥା ନହେଲେ ନିୟମର ଦଉଡିରେ ବାନ୍ଧିବାକୁ ହେବ ।

ଗଣେଶଙ୍କ ଚତୁର୍ଥ ହସ୍ତରେ **ବେଦ** ଅଛି। ବେଦ ଅର୍ଥ ବିଦ୍ୟା , ଯାହାକୁ କେବଳ ମସ୍ତିଷ୍କରେ ରଖାଯାଏ ନାହିଁ ତାହାକୁ ହାତରେ ମଧ ରଖାଯାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ଜ୍ଞାନ କେବଳ ମସ୍ତିଷ୍କ ପାଇଁ ନୁହେଁ ତାହା କର୍ମ ପାଇଁ ମଧ ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ । ଅନେକ ଲୋକ ବହୁତ ଉପଦେଶ ଦିଅନ୍ତି ମାଇକ୍ ସାମ୍ନାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଭାଷଣ ଦିଅନ୍ତି , କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ କାମ ସେପରି ନଥାଏ । ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ଭଗବାନ କୁହନ୍ତି ନିଜର ଜ୍ଞାନ କୁ କର୍ମ ରେ ଲଗାଅ ।

ସେଥିପାଇଁ **ବେଦ**କୁ ହାତରେ ରଖିଥାନ୍ତି ।

ଏପରି ଜ୍ଞାନ ଦେଉଥିବା ବିଘ୍ନହର୍ତ୍ତା ଶ୍ରୀ ଗଣେଶଙ୍କୁ ଆଜିର ଏହି ଅବସରରେ ସ୍ମରଣ କରିବା । ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ଜୀଉଙ୍କ ଠାରୁ ବରଦାନ ମାଗିବା କି ଆମର ବୁଦ୍ଧିକୁ ଗୀତାମୟ କରିଦିଅନ୍ତୁ । ଆମର ବୁଦ୍ଧିରେ ନିବାସ କରି ଯେଉଁ ଅଙ୍କୁଶ, ମୋଦକ, ଦାମ ଓ ବେଦ ସେ ଧାରଣ କରିଛନ୍ତି ତାହା ଆମ ଜୀବନରେ ଲଗାଇବାକୁ ଶକ୍ତି ଦିଅନ୍ତୁ ।

गजाननं भूतगणाधि सेवितम्

कपित्त जम्भूफल चारू भक्षणम्

उमासुतं शोक विनाश कारकम्

नमामि विघ्नेश्वर पाद पङ्कजम् ||

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ଭଗବାନଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରିବା ଓ ତାଙ୍କର ବିଶେଷ ଗୁଣଗୁଡିକୁ ଆମ ଜୀବନରେ ଆଣିବାକୁ ସଂକଳ୍ପ କରି ତାଙ୍କର ସ୍ତୁତି ଗାନ କରିବା ।

।।ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ଭଗବାନଙ୍କର ଜୟ।।

ହରି କୀର୍ତ୍ତନ ସହିତ ଆଜିର ବିବେଚନ ସତ୍ରର ସମାପନ ହେଲା ।

<u>ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତରୀ :-</u>

ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତା -: ଉଦୟ ଚନ୍ଦ୍ରିକା ଦିଦି

ପ୍ରଶ୍ନ -: ହନୁମାନ ବାନର ଅବତାର କାହିଁକି ନେଲେ ଓ ଏହାର କାରଣ କ'ଣ ?

ଉତ୍ତର -: ଭଗବାନ ଶିବ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଲୀଳା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ। ଭଗବାନ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ କାହାର ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିବ ସେହି କଥା ଚିନ୍ତାକଲେ । ତାଙ୍କୁ ଲାଗିଲା ଭଗବାନ ରାମ ବାନର ସେନା ସହାୟତା ନେବେ ତେଣୁ ସେ ବାନର ରୂପରେ ପ୍ରକଟ ହୋଇଥିଲେ। ଭଗବାନ ଶିବଙ୍କୁ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କର ସେବା କରିବା ବହୁତ ପ୍ରିୟ ଅଟେ ଏବଂ ରାମଙ୍କୁ ଶିବଙ୍କ ସେବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରିୟ ଅଟେ । ସେଥିପାଇଁ ଭଗବାନ ଶିବ ବାନର ରୂପ ନେଇଥିଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତା -: ଉଦୟ ଚନ୍ଦ୍ରିକା ଦିଦି

ପ୍ରଶ୍ନ -: ଆମେ କ୍ରୋଧ ଓ ତ୍ୟାଗରୁ କିପରି ମୁକ୍ତ ହୋଇପାରିବା?

ଉତ୍ତର -: ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଆମକୁ ନିଜର କର୍ମ କରିବାପାଇଁ ଅଧିକାର ଦେଇଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଆମର ଅଧିକାର ନୁହେଁ। ଅନ୍ୟମାନେ କ'ଣ କଲେ ବା ନକଲେ ? ଏହା ସେମାନଙ୍କର ଭାଗ ଅଟେ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଜ ନିଜର ଉତ୍ଥାନ ଓ ପତନର ଅଧିକାର ଅଛି । କିଏ ନିଜ ଜୀବନରେ କେତେ ଉନ୍ନତି କରିବ ବା ଅବନତି କରିବ ସେଥିପାଇଁ ତାର ନିଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଅଛି । ଆମେ ଅନ୍ୟର କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ନିଜର ଅଧିକାର ବୋଲି ମାନିବା ଭୁଲ୍ ଅଟେ। ଏହି କାରଣରୁ ଆମକୁ କ୍ରୋଧ ଆସେ ।

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଆମକୁ କେବଳ ନିଜର ରିମୋଟ୍ କଣ୍ଟ୍ରୋଲ୍ ଦେଇଛନ୍ତି ଅନ୍ୟର ନୁହେଁ। କିନ୍ତୁ ଆମେ ସବୁବେଳେ ଆମ ରିମୋଟ୍‌କୁ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ଚଲାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଯାହା ଚାଲେନାହିଁ। ଏହି କାରଣରୁ ଆମେ କ୍ରୋଧିତ ହୁଅନ୍ତି। ସେହିପରି ଯଦି ଆମେ ଆମ ରିମୋଟ୍ କଣ୍ଟ୍ରୋଲ୍ ନିଜ ଉପରେ ଚଳେଇବା ତେବେ ଆମ କ୍ରୋଧ ଶାନ୍ତ ହୋଇଯିବ, ଆମେ ଆଉ କ୍ରୋଧିତ ହେବାନାହିଁ ।

ସ୍ୱାମୀଜୀ ଆମକୁ କୁହନ୍ତି ଦିନକୁ ତିନିଥର ନିଜର ଥୋଡି (ମୁହଁ ର ତଳ ଓଠ)କୁ ଛାତି ରେ ଦଶ ମିନିଟ୍ ଲଗାଇ ରଖ । ଏହି ଅଭ୍ୟାସ କରିଲେ ଆମର

କ୍ରୋଧ ଶାନ୍ତ ହୋଇଯାଏ ,

ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତା -: ହନୁମାନ ପ୍ରସାଦ ଭାଇ

ପ୍ରଶ୍ନ -: ୧୫ଶ ଶ୍ଳୋକରେ ଯେଉଁ ପାଞ୍ଚଟି କାରଣ କହିଛନ୍ତି କୃପା କରି କ୍ରମ ଅନୁସାରେ ଆମକୁ କୁହନ୍ତୁ ।

ଉତ୍ତର -: ଅଧିଷ୍ଠାନ, କର୍ତ୍ତା, କରଣ,ଚେଷ୍ଟା ଓ ଦୈବ

ଅଧିଷ୍ଠାନ ଅର୍ଥାତ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, କର୍ତ୍ତା ଅର୍ଥ କରିବା ବାଲା , କରଣ ମାନେ ସାଧନ , ଚେଷ୍ଟା ବା ପ୍ରୟାସ, ଦୈବ ଅର୍ଥ ଭାଗ୍ୟ ।

ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତା -: ଅଞ୍ଜନା ଦିଦି

ପ୍ରଶ୍ନ -: ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଦର୍ଶନ କରାଯାଏ ନାହିଁ। ମାତ୍ର ମନ୍ଦିର ଯିବା ସମୟରେ ମୋତେ ଚନ୍ଦ୍ର ଦର୍ଶନ ହୋଇଗଲା । ଆମେ ଜାଣିଛୁ ଯେ ସେଦିନ ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖିଲେ କଳଙ୍କ ଦୋଷ ଲାଗେ । କ'ଣ ଏପରି ହୁଏ କି ? ଏବେ ମୁଁ କ'ଣ କରିବି? ଯେପରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଦର୍ଶନ କାରଣରୁ ମଣି ଚୋରୀର କଳଙ୍କ ଲାଗି ଥିଲା। ମୋତେ କ'ଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ?

ଉତ୍ତର -: ଆରାମରେ ରୁହନ୍ତୁ । ମତେ ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖିବାର ଇଛା ନଥିଲା ମାତ୍ର ମୁଁ ଭୁଲବଶତଃ ଦେଖିଦେଲି ଏଥିରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ।

ସହଜତା ସାଧୁ ସହଜ ସମାଧି ଭଲୀ।

ଅର୍ଥାତ୍ ତୁମେ ଯାହା କରିବ ତାହା ତୁମର ପୂଜା ହେବ । ଶୁଭ ଓ ଅଶୁଭକୁ ମାନୁଥିବା ଲୋକ ବହୁତ ଚିନ୍ତିତ ରୁହନ୍ତି ।

ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତା -: ଅନିତା କୁମାର ଭାଇ

ପ୍ରଶ୍ନ -: ପ୍ରଜ୍ଞାବାନ ଓ ଦୈବୀ ଗୁଣ ସମ୍ପନ୍ନ ପୁରୁଷ ମଧରେ କ'ଣ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି ଓ ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ କିପରି ବଦଳାଇ ହେବ ?

ଉତ୍ତର -: ଈଶ୍ୱରୀୟ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକର ବୃଦ୍ଧି ଜ୍ଞାନକୁ ଜାଗ୍ରତ କରେ । ଆମ ଭିତରେ କିଛି ଦୈବ ଗୁଣ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି, ଆମ ଭିତରେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପ୍ରଜ୍ଞା ବା ଜ୍ଞାନ ଜାଗ୍ରତ ହେବାକୁ ଲାଗେ । ଈଶ୍ୱରୀୟ ଗୁଣ ବିନା ଜ୍ଞାନ ଅସମ୍ଭବ

ପ୍ରଶ୍ନ -: ରବିବାର ଓ ଏକାଦଶୀରେ ତୁଳସୀ ମାତାଙ୍କୁ ଜଳ ଚଢାନ୍ତି ନାହିଁ କାହିଁକି ?

ଉତ୍ତର -: ରବିବାର ଓ ଏକାଦଶୀରେ ତୁଳସୀଙ୍କୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବାର ବିଧାନ ନାହିଁ । ଏହିଦିନ ଗୁଡିକରେ ଆପଣ ତୁଳସୀଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରିପାରିବେ । ତୁଳସୀ ମୂଳରେ ଦୀପ ଜଳାଇ ପାରିବେ ମାତ୍ର ସ୍ପର୍ଶ କରିବେ ନାହିଁ । ଏହା ଶାସ୍ତ୍ର ସମ୍ମତ ବିଧାନ ଅଟେ।

ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତା -: ଗୀତା ଦିଦି

ପ୍ରଶ୍ନ -: କିଛି ପୁସ୍ତକ ପୁରୁଣା ହୋଇ ଯାଇ ଛିଡି ଯାଇଥାଏ,ଏହାକୁ ଆମେ କ'ଣ କରିବା ?

ଉତ୍ତର -: ସେଗୁଡିକୁ କୌଣସି ନିର୍ମାଣାଧିନ ଗୃହର ମୂଳଦୂଆ ପାଖରେ ପୋତିଦେବା ଉଚିତ୍ ।

|| "ଓଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାର୍ପଣମସ୍ତୁ" ||

ଆମେ ବିଶ୍ବାସ କରୁଛୁ ଯେ ଆପଣଙ୍କୁ ବିବେଚନର ରଚନା ପଢି ଭଲ ଲାଗିଥିବ । ଦୟାକରି ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ଲିଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ଆମକୁ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଅବଗତ କରାନ୍ତୁ ।

https://vivechan.learngeeta.com/feedback/

ବିବେଚନ-ସାର ଆପଣ ପାଠ କଲେ, ଧନ୍ୟବାଦ !

ଆମେ ସମସ୍ତ ଗୀତା ସେବୀ , ଅନନ୍ୟ ମନରେ ପ୍ରୟାସ କରୁଛୁ ଯେ ବିବେଚନର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଦ୍ଧ କଳେବରରେ ପହଞ୍ଚୁ । ଏହାପରେ ମଧ୍ୟ କଥନୀ କିମ୍ବା ଭାଷା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ପାଇଁ ଆମେ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥୀ ।

ଜୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ!

ସଂକଳନ- ଗୀତା ପରିବାର - ରଚନାତ୍ମକ ଲେଖନ ବିଭାଗ

ପ୍ରତି ଘରେ ଗୀତା, ପ୍ରତି କରେ ଗୀତା

Let’s come together with the motto of Geeta Pariwar, and gift our Geeta Classes to all our Family, friends & acquaintances

https://gift.learngeeta.com/

ଗୀତା ପରିବାର ଗୋଟିଏ ନୂତନ ଶୁଭାରମ୍ଭ କରିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତ ପୂର୍ବତନ ବିବେଚନର ୟୁଟ୍ୟୁବ ଭିଡିଓ ଏବଂ ପିଡିଏଫ୍ ଗୁଡିକୁ ବି ଦେଖି ଏବଂ ପଢି ପାରିବେ ।ଦୟାକରି ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଲିଙ୍କର ଉପଯୋଗ କରନ୍ତୁ ।

https://vivechan.learngeeta.com/

।। ଗୀତା ପଢନ୍ତୁ, ପଢାନ୍ତୁ, ଜୀବନରେ ଆପଣାନ୍ତୁ ।।

।। ଓଁ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣାର୍ପଣମସ୍ତୁ ।।